Bloški korak

GLASILO OBČINE BLOKE

JUN·2025//ŠT·3//LETN·26

3 Uvodnik

NAŠA OBČINA

4 Konec meseca maja je Bloke obiskal minister za solidarno prihodnost

5 DIGI info točke
6 »CSD-ji bomo pri vstopu v sistem dolgotrajne oskrbe ljudem v pomoč«
8 Območna revija odraslih pevskih zborov tudi letos na Blokah
9 Samostojna Slovenija – spomenik, trajnejši od brona

IZ NAŠE PRETEKLOSTI

10 Skoraj pozabljeno

12 O hudi zimi na Blokah in gladu, ki je kaj čuden kuhar

ŠOLA

18 Slovenija, kot jo vidimo otroci – 2. del
18 Na kolesarsko pustolovščino z znanjem in pogumom
19 Še zadnje umetnine
20 Četrtošolci odkrivajo muzeje
20 Noč v šoli

21 V zmajevem kraljestvu znanja
21 Naravoslovni dan
22 Medvedkova jopica
22 Nastopamo
23 Pohodi v prvem razredu
23 Lov za zakladom
24 Metulji izdelujejo lesene hiške z mlinom
24 Sirup iz smrekovih vršičkov
25 Na obisku pri Kekcu

25 Velikanka Vekoslavka razveselila vse generacije

DRUŠTVENE STRANI

26 70-letnica GZ Cerknica
27 Pohod ob svetovnem dnevu voda
28 Toplo vreme kar kliče po gasilskih aktivnostih

30 Pregled pomladnih aktivnosti
31 Vzletno-pristajalna steza na Blokah
32 Ponovno oživili obiske starejših v domovih upokojencev
32 Priznanje prostovoljstvu

SVET IN LJUDJE

33 Ana Žgajnar in Zofija Jakopin
34 50-letnica zaključka osnovne šole
35 Romanje v Medžugorje
36 Dolina padajoče vode
38 Zgodba narave, kraškega sveta in trajnosti
39 Reševanje energetske in prevozne revščine
40 Spomin na žrtve druge svetovne vojne
40 Trajnostno v knjižnico po nagrado!
45 Županova petica
45 Prvomajski pohod

PA ŠE TO

46 Delovna doba
46 Kresovanje v Velikih Blokah
47 Ne boj se, zasveti!

Bloški korak
GLASILO OBČINE BLOKE

LETNIK 26, ŠTEVILKA 3 (JUNIJ 2025)
ISSN: 3023-977X, eISSN: 3023-9788

Glavni in odgovorni urednik:
Stane Jakopin

Uredniški odbor:
Milena Mišič, Jerneja Kovšca, Katja Lah Majkić, Matej Pakiž

Lektoriranje:
Jerneja Kovšca

Oblikovanje in prelom:
Hiša oblikovanja Korenjak

Pisave:
Črkovne družine tisa, geomanist, scilla

Tisk:
Schwarz Ljubljana

Izdaja:
Občina Bloke

Naklada:
1300 izvodov

Cena:
Glasilo izhaja četrtletno in je brezplačno za vsa gospodinjstva v občini; za naročnike v domovini je predlagan letni prostovoljni prispevek 8 €, za naročnike v tujini 16 €. Prispevek nakažete na račun Občine Bloke: SI56 0135 0010 0002 737

Naslov uredništva:
Občina Bloke, Bloški korak,
Nova vas 4a, 1385 Nova vas;
bloski.korak@bloke.si

Slika z naslovnice Bloške vasi: Studeno
Stane Jakopin

Rok za oddajo člankov za naslednjo številko Bloškega koraka je ponedeljek, 8. september 2025.

DOGODKI NA BLOKAH

MAŠA ZA DOMOVINO
Velike Bloke – cerkev Marijinega vnebovzetja
24. 6. 2025 ob 17.00
Župnija Bloke, Simon Virant, zupnijabloke@gmail.com

GLASBENI VEČER – DUO JEZERO
Brunarica ob Bloškem jezeru
28. 6. 2025, pričetek ob 17. uri
HIJA D.O.O. Recepcija 031 651 683 / info@hija.si / www.blosko-jezero.si/dogodki

KONCERT POD LIPAMI, NASTOPA MLADINSKI PEVSKI ZBOR BLOKE
pod lipami pri podružnični cerkvi sv. Urha
6. 7. 2025, po sveti maši
Društvo prijateljev Martin Krpan Bloke, Marija Žgajnar, 041 914 886, zgajnarm@gmail.com

GLASBENI VEČER – ALENKA IN KLEMEN MAVČIČ
Brunarica ob Bloškem jezeru
12. 7. 2025, pričetek ob 17. uri
HIJA D.O.O. Recepcija 031 651 683 / info@hija.si / www.blosko-jezero.si/dogodki

GLASBENI VEČER – DUET ALINDA
Brunarica ob Bloškem jezeru
26. 7. 2025, pričetek ob 17. uri
HIJA D.O.O. Recepcija 031 651 683 / info@hija.si / www.blosko-jezero.si/dogodki

TEMATSKE DELAVNICE ZA OTROKE
Brunarica ob Bloškem jezeru
v mesecu juliju in avgustu
HIJA D.O.O. Recepcija 031 651 683 / info@hija.si / www.blosko-jezero.si/dogodki

GLASBENI VEČER – BOŠTJAN MERHA
Brunarica ob Bloškem jezeru
9. 8. 2025, pričetek ob 17. uri
HIJA D.O.O. Recepcija 031 651 683 / info@hija.si / www.blosko-jezero.si/dogodki

VELIKA MAŠA V VELIKIH BLOKAH
Velike Bloke – cerkev Marijinega vnebovzetja
petek, 15. 8. 2025
Župnija Bloke, zupnijabloke@gmail.com

PIKNIK ČLANOV DRUŠTVA
ob igrišču ŠD Studenec
sobota, 23. 8. 2025, ob 13.00
DU Martin Krpan Bloke, dubloke@gmail.com

GLASBENI VEČER – BOR ZGONC
Brunarica ob Bloškem jezeru
23. 8. 2025, pričetek ob 17. uri
HIJA D.O.O. Recepcija 031 651 683 / info@hija.si / www.blosko-jezero.si/dogodki

BALINARSKI TURNIR
Balinišče pri Lovskem domu v Novi vasi
sobota, 20. 9. 2025, ob 8.00
DU Martin Krpan Bloke, dubloke@gmail.com

Vse organizacije, vaške skupnosti, klube, društva in posameznike prosimo, da nam posredujejo podatke o dogodkih, ki jih nameravajo izvesti na področju občine Bloke, in sicer na elektronski naslov bloski.korak@bloke.si Z napovednikom dogodkov bomo obveščeni vsi občani in širša javnost, na ogled pa bo tudi na spletni strani občine Bloke www.bloke.si.

Uvodnik

Pozdravljeni, spoštovane bralke in spoštovani bralci Bloškega koraka. Še ne dolgo tega smo se v hladnih dneh stiskali v toplih oblačilih in tarnali, kdaj bo končno kaj toplih dni. No, pa so le prišli. Že navsezgodaj nas pobožа toplo sonce in čez dan se toplota stopnjuje do te mere, da moramo poiskati hladno senco. Pisano cvetoči travniki, omamno dišeče seno na pokošenih površinah nas opominjajo, da smo že v poletju. Počitnice in dopusti so pred vrati. Toda pozor, s prehitrim skokom v poletje si lahko nakopljemo kopico nevšečnosti. Lahko se zgodi, da hitri poletni užitki prerastejo v dolgotrajno trpljenje. Saj veste, kaj mislim: razne destruktivne diete, hitre potemnitve kože, hitre olepšave, skakanje v vodo na glavo in podobno. Bolje je, da se vsemu temu izognemo in se v poletje podamo zlagoma.

V hladno senco pa le vzemite s seboj tudi tole glasilo, saj bo to sproščujoča in zanimiva popestritev. Vsebina v njem je zelo razgibana, za vsakega se bo našlo kaj zanimivega. In da ne pozabim, iskrena hvala vsem, ki ste s svojimi prispevki pomagali pripraviti ta izvod Bloškega koraka.

Smo tik pred državnim praznikom, ki ga imenujemo dan državnosti, praznujemo pa ga 25. junija. O dnevu državnosti je bilo že veliko napisanega, zato mi, drage bralke in bralci, dovolite, da vam le iskreno čestitam in vam vsem želim, da nam ne bi bilo treba nikoli več z orožjem braniti svoje krvavo pridobljene države. Želim vam tudi, da bi v tej državi živeli v slogi in v miru ustvarjali našo skupnost.

Kot sem že uvodoma omenil, vstopajte v poletje zlagoma in ostanite zdravi.

Nasvidenje v jeseni!

Stane Jakopin, urednik

Konec meseca maja je Bloke obiskal minister za solidarno prihodnost

17. maja je v okviru delovnega obiska občino Bloke obiskal minister za solidarno prihodnost gospod Simon Maljevac. Namen obiska je bil ogled napredka pri gradnji domov starejših občanov v Novi vasi in Sodražici. Pri ogledu gradbišča v Novi vasi so bili poleg ministra prisotni tudi predstavniki izvajalca, direktorica Doma starejših Grosuplje in zaposleni z Občine Bloke. Minister je v izjavi po ogledu poudaril, da je zelo zadovoljen z napredkom pri gradnji, ki poteka v predvidenih finančnih okvirih in celo malo prehiteva predviden terminski plan izvedbe. Vse udeležence pri tej gradnji je pohvalil za odlično voden in kvalitetno izveden projekt. Gradnja Doma starejših Bloke je eden od najbolje vodenih projektov, ki potekajo v okviru razpisa iz Načrta za okrevanje in odpornost. S pomočjo sredstev tega razpisa se po vsej državi trenutno gradijo novi manjši domovi s skupno kapaciteto pribl. 500 novih postelj.

Minister Simon Maljevac si je v družbi župana občine Bloke in direktorice DSO Grosuplje Metke Velepec Šajn ogledal lepo napredujočo gradnjo DSO Bloke.

Na Občini Bloke smo obisk ministra izkoristili še za predstavitev projekta Trgovsko-stanovanjskega centra v Novi vasi, ki predstavlja enega ključnih razvojnih projektov v občini. Ministru smo predstavili njegov vsebinski, terminski in finančni del, za katerega ima občina že pridobljeno pravnomočno gradbeno dovoljenje in vso potrebno gradbeno in investicijsko dokumentacijo. Trenutno je že objavljen javni razpis za izbor gradbenega izvajalca. Če bo vse potekalo po predvidevanjih, naj bi se gradnja začela že v začetku letošnjega meseca avgusta. V tem trenutku si intenzivno prizadevamo zagotoviti tudi finančno konstrukcijo, ki bo omogočila nemoteno izvedbo projekta. Minister Maljevac je ob tej priložnosti izpostavil, da je trenutno objavljen razpis za sofinanciranje zagotavljanja javnih najemnih stanovanj, ki je namenjen pridobivanju novih stanovanj v vseh slovenskih občinah. Razpis lokalnim skupnostim omogoča sodelovanje v soinvestitorstvu preko Stanovanjskega sklada Republike Slovenije. Izrazil je pripravljenost za pomoč pri organizaciji sestanka s Stanovanjskim skladom, na katerem bi skupaj preučili možnosti in poiskali najbolj optimalne rešitve za uresničitev našega projekta.

V zadnjem delu obiska smo župani skupaj s strokovnimi sodelavci občin Bloke, Sodražica in Loški Potok z ministrom razpravljali o prihajajočem sistemu dolgotrajne oskrbe, katere organizacijo zakon nalaga občinam. Srečanje je bilo zelo produktivno, saj smo ministru predstavili številna vprašanja, pomisleke in skrbi, povezane z implementacijo novega sistema. Minister se je na vse dileme odzval konstruktivno ter zagotovil, da bo ministrstvo občinam nudilo strokovno podporo, usmeritve in pomoč pri reševanju vseh izzivov, ki se bodo pojavili v praksi. Občina Bloke bo naloge izvajanja dolgotrajne oskrbe zaupala Domu starejših občanov Grosuplje, ki se nam zdi najbolj primeren partner, saj bo upravljal tudi Dom starejših v Novi vasi. Poleg institucio-

VOŠČILO

Spoštovane občanke, spoštovani občani,

25. junij je dan, ko praznujemo odločitev, ki nas je kot narod povezala in zaznamovala našo skupno pot – dan, ko smo kot samostojna država stopili na zemljevid sveta. Dan državnosti je priložnost, da se zavedamo pomena svobode, odgovornosti in enotnosti.

Ob tej priložnosti se z iskrenim spoštovanjem oziram na pogumne korake, ki so jih naredili naši predhodniki. Hkrati pa se obračam tudi k vam – občanom, ki vsak dan soustvarjate našo skupnost in s svojim znanjem, prizadevanji in srčnostjo gradite občino, v kateri je lepo živeti.

Dan državnosti ni le spomin na preteklost – je opomin, da vrednote, kot so mir, pravičnost, medsebojno spoštovanje in solidarnost, ostajajo temelj naše prihodnosti.

Vsem vam ob tej priložnosti želim, da ta praznik preživite ponosno, z mislijo na to, kaj pomeni imeti svojo državo – domovino, ki nam daje prostor, da v njej rastemo, ustvarjamo in živimo v skupnosti.

Jože Doles, župan

nalnega varstva bo Dom prevzel tudi izvajanje storitev pomoči na domu, s čimer bomo v občini zagotovili celovit in povezan sistem oskrbe starejših občanov naše občine na enem mestu.

Naš cilj je oblikovati učinkovito in dostopno mrežo socialnega varstva, ki bo prebivalcem omogočala kakovostno življenje in ustrezno podporo za vključevanje v skupnost. Sistem dolgotrajne oskrbe bo začel veljati s prispevkom zaposlenih, delodajalcev in upokojencev od junija 2025, zato si na občini prizadevamo, da bo do izdaj prvih odločb vzpostavljen kakovosten in uporabnikom prijazen izvajalec storitev.

Jože Doles, župan//Stane Jakopin

OBMOČNA OBRTNO-PODJETNIŠKA ZBORNICA CERKNICA

DIGI info točke

Območna obrtno-podjetniška zbornica Cerknica je že drugo leto vključena v vseslovenski projekt DIGI info točk, namenjen širjenju informacij občanom s področij, ki jim jih namenja javna uprava.

Cilj projekta je občane seznaniti z vsebinami DIGI javne uprave ter jih spodbuditi k uporabi osebnega dostopa in digitalnih storitev v vsakdanjem življenju.

DIGI info točka deluje na Blokah v prostorih pošte. Svetovalca sta takole strnila svoje misli o projektu.

PAVLA PONIKVAR:

»Živimo v dobi visoke tehnologije in hitrega napredka, zato je prav, da napredujemo tudi v digitalnem znanju. V Novi vasi je digitalna info točka v prostorih pošte. Občani, ki opravljajo poštne storitve, povprašajo o prednostih portala Z-Vem, o vstopu v e-zemljiško knjigo, o e-storitvah ZPIZ-a, pridobitvi štipendije in drugo. Ker so nekateri deli portalov zaprti, jim povem, da je potrebno najprej pridobiti spletno digitalno kvalificirano potrdilo za fizične osebe, ki ga izda SIGEN-CA v okviru SI-TRUST na Ministrstvu za digitalno preobrazbo. Program digitalne točke je pester in zanimiv za vse generacije. Možnosti so dane, od nas je odvisno, ali jih bomo sprejeli, zato vabljeni na našo točko.«

JANEZ MIŠIČ:

»Digitalizacija in umetna inteligenca sta v zadnjih letih močno spremenili način življenja in dela. Tudi pri nas na podeželju imamo v večini krajev dostop do optičnega omrežja in mobilnih omrežij. Mlajši prebivalci hitreje osvajajo nove tehnologije, pri starejših pa opažam zadržanost, nezaupanje, strah ali pa si tega preprosto ne želijo. Pri storitvah imajo raje pomoč javne uprave, zavarovalnic, zdravstva in osebni stik z uradniki. Na DIGI INFO točki jim predstavimo možnosti digitalnih storitev z upanjem, da se bodo vključili v »novi digitalni svet«. Kam se bo tehtnica razvoja v prihodnje nagnila, še ne vemo. Umetna inteligenca že prinaša veliko možnosti, a tudi izzivov. Zato je pomembno, da jo znamo pametno uporabljati. Digitalne storitve postajajo del vsakdanjika, a hkrati opažamo, da se birokratski postopki ne zmanjšujejo. Še vedno velja: kar je napisano na papirju, je 'gvišno'.«

Vabljeni na DIGI INFO točko, kjer vas čakata svetovalca, novo znanje in uporabne informacije.

//Silva Šivec, OOZ Cerknica

Silva Šivec, svetovalec
SPOT Svetovanje in mentoriranje
Primorsko-notranjska
Bazoviška ulica 13
6250 Ilirska Bistrica
T: + 386 51 249-549 | + 386 51 642-540 | + 386 1 330 72 75
E: silva.sivec@ozs.si | spot.gov.si

SISTEM DOLGOTRAJNE OSKRBE

»CSD-ji bomo pri vstopu v sistem dolgotrajne oskrbe ljudem v pomoč«

S 1. junijem lahko oddate vlogo za uveljavljanje pravice do dolgotrajne oskrbe na domu.

S 1. julijem 2025 se v sistemu dolgotrajne oskrbe lahko začne uveljavljati pravica do dolgotrajne oskrbe na domu, pravica do storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti ter e-oskrba. Vlogo do uveljavljanja teh pravic bo na vstopno točko za dolgotrajno oskrbo pri Centru za socialno delo Primorsko-Notranjska (CSD) možno oddati od 1. junija 2025 dalje.

CSD priporoča, da se ljudje še pred oddajo vloge oglasijo na vstopni točki, kjer bodo dobili vse potrebne informacije glede dolgotrajne oskrbe. Na CSD pa obljubljajo, da bodo vložili vse napore, da bodo postopki z njihove strani potekali čim hitreje ter da sistem zaživi v korist vseh, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo. Ocenjujejo, da bodo prve izdane odločbe za dolgotrajno oskrbo ljudje predvidoma prejeli v septembru, odvisno od števila vlog in od tega, ali bo informacijski sistem, ki ga vzpostavlja resorno ministrstvo, deloval.

SVETOVALCI NA VSTOPNI TOČKI BODO V POMOČ LJUDEM

Vsi ljudje, ki bodo želeli uveljavljati pravice iz dolgotrajne oskrbe, naj se obrnejo na vstopno točko za dolgotrajno oskrbo pri njihovem območnem CSD. Tam bodo prejeli informacije glede pravic in vlogo, ki jo morajo izpolniti. Če bodo ljudje imeli težave z izpolnjevanjem vloge, jim bodo pri tem pomagali zaposleni na tej točki. Pojasnili jim bodo tudi, kako bo potekal postopek do izdaje odločbe. Če vlagatelj ne zmore fizičnega obiska na vstopno točko, naj to CSD-ju sporoči. Namesto njega to lahko storijo (osebno, telefonsko ali prek elektronske pošte) tudi njegovi svojci, prijatelji oziroma osebe, ki zanj skrbijo.

POTEK POSTOPKA ZA UVELJAVLJANJE PRAVIC DO OSKRBE NA DOMU

Obisk svetovalca za dolgotrajno oskrbo na domu vlagatelja

Po vložitvi vloge na vstopni točki CSD bo vlagatelja na domu obiskal svetovalec za dolgotrajno oskrbo. Preko pogovora z vlagateljem in njegovimi svojci bo ugotavljal, koliko je vlagatelj samostojen oziroma koliko pomoči potrebuje pri gibanju, samooskrbi, dejavnostih izven doma, opravljanju gospodinjskih opravil ter kakšne so njegove kognitivne in komunikacijske sposobnosti, kako se spoprijema z boleznijo in zdravljenjem. Morda bo vlagatelja poprosil, da kakšno aktivnost tudi izvede – na primer skuha čaj, hodi po stopnicah in podobno. Svetovalec za dolgotrajno oskrbo bo nato ugotovitve glede sposobnosti vlagatelja vnesel v posebno ocenjevalno lestvico, ki bo to preračunala v točke. Vprašalnik in ocenjevalno lestvico je pripravil Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo.

Razvrstitev v kategorijo dolgotrajne oskrbe, izdaja odločbe in priprava načrta priporočljivih storitev

Na podlagi tako zbranih točk bo vlagatelj lahko uvrščen v eno izmed petih kategorij dolgotrajne oskrbe. Za uvrstitev v prvo kategorijo bo moral vlagatelj doseči najmanj 12.5 točk. Svetovalec za dolgotrajno oskrbo bo nato po zakonu o upravnem postopku

izdal odločbo o upravičenosti do dolgotrajne oskrbe in skupaj z upravičencem do dolgotrajne oskrbe pripravil še načrt priporočljivih storitev.

Osebni načrt koordinator pripravi skupaj z upravičencem
Z odločbo in načrtom priporočljivih storitev se bo upravičenec oglasil pri koordinatorju izvajalca dolgotrajne oskrbe v njegovi občini in skupaj bosta izdelala osebni načrt. Koordinator bo v okolju organiziral izvajalce za storitve, ki jih upravičenec potrebuje.

V imenu vseh svetovalcev za dolgotrajno oskrbo, ki bodo vlagatelje obiskovali na njihovem domu, CSD prosi, da so vlagatelji pri vstopu drugih v njihovo domovanje previdni in pred tem preverijo službeno in osebno identifikacijo osebe oz. pokličejo na območni CSD in se pozanimajo, ali so posamezne osebe res strokovni delavci CSD.

O DOLGOTRAJNI OSKRBI NA DOMU

Dolgotrajna oskrba na domu se izvaja na domu upravičenca. Slednji je upravičen do storitev pomoči pri dnevnih opravilih in pri storitvah zdravstvene nege, ki so vezane na osnovna dnevna opravila. Vsak upravičenec, ki bo izbral to obliko dolgotrajne oskrbe, pa bo upravičen tudi do storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti in do storitev e-oskrbe.

Obseg neposrednega izvajanja storitev dolgotrajne oskrbe na domu je določen v urah: za 1. kategorijo velja 20 ur, za 2. kategorijo 40 ur, za 3. kategorijo 60 ur, za 4. kategorijo 80 ur in za 5. kategorijo 110 ur mesečno. Obseg neposrednega izvajanja storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti pa znaša v 1. kategoriji 12 ur, v 2. kategoriji 24 ur, v 3. kategoriji 48 ur, v 4. kategoriji 30 ur in v 5. kategoriji 24 ur letno.

Storitve dolgotrajne oskrbe na domu in storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti bodo krite iz obveznega zavarovanja za dolgotrajno oskrbo do 31. 12. 2027. Po tem datumu lahko pride do uvedbe doplačil. Pravica do storitev e-oskrbe bo sofinancirana v višini 31 eurov mesečno na posameznega uporabnika. Uporabniku pripada tudi sofinanciranje enkratnega stroška v višini 50 eurov za namestitev opreme in vzpostavitev priključka za izvajanje storitev e-oskrbe tam, kjer uporabnik prebiva.

Pravico do dolgotrajne oskrbe na domu, do storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti in do e-oskrbe lahko uveljavlja oseba, ki izpolnjuje zahtevane pogoje: je zavarovana za dolgotrajno oskrbo 24 mesecev v zadnjih 36 mesecih pred uveljavljanjem pravic do dolgotrajne oskrbe, ima urejeno stalno ali začasno bivanje v Republiki Sloveniji, se uvršča v eno do kategorij dolgotrajne oskrbe ter ne prejema primerljivih pravic, kot so dodatek za pomoč in postrežbo, institucionalno varstvo po Zakonu o socialnem varstvu ali osebno asistenco.

Vstopna točka za dolgotrajno oskrbo CSD Primorsko-Notranjska se nahaja na sedežu Centra za socialno delo v Postojni, Novi trg 6.

Osnovne informacije so ljudem na voljo tudi na krajevno pristojnih enotah CSD Primorsko-Notranjska, in sicer pri strokovnih delavkah, ki se ukvarjajo z varstvom odraslih oseb ter svetovanjem ljudem v stiski.

- ***Enota Postojna: gpcsd.posto@gov.si, telefon (05) 711 01 40***
- ***Enota Cerknica: gpcsd.cerkn@gov.si, telefon (01) 705 04 00***
- ***Enota Il. Bistrica: gpcsd.ilirs@gov.si, telefon (05) 700 12 00***
- ***Vstopna točka za dolgotrajno oskrbo, Postojna: gp-csd.primn@gov.si, telefon (05) 700 12 35***

Več podrobnejših informacij glede dolgotrajne oskrbe in posameznih pravic v sistemu dolgotrajne oskrbe je na voljo na spletnih straneh območnih CSD, do katerih dostopate prek spletne strani https://www.csd-slovenije.si/ in na spletnih straneh Ministrstva za solidarno prihodnost, na naslovu https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/dolgotrajna-oskrba/.

Do 30. junija 2025 lahko pokličete tudi v Kontaktni center za dolgotrajno oskrbo, in sicer na brezplačno telefonsko številko 080 9810 – v ponedeljek med 9. in 12. uro, v sredo med 11. in 17. uro, v petek med 9. in 13. uro in med 14. in 16. uro.

Po 1. juliju 2025 bo na vprašanja s področja dolgotrajne oskrbe odgovarjal le klicni center 114. Deloval bo vsak delovni dan med 8. in 16. uro.

Brigita Knavs, Ana Stres, CSD Primorsko-Notranjska//Comstock/Freeimages.com

IZ POSLANSKIH KLOPI

Spoštovani,

Slovenija bo kmalu praznovala 34 let samostojnosti. V tem času smo prestali marsikaj – od ponosa in upanja do razočaranj in zlorab zaupanja. V zadnjih treh letih pa smo priča vladavini, ki je izgubila stik z ljudmi. Koalicija, ki je obljubljala »normalnost«, je ljudem prinesla zgolj zmedo, ideološko vsiljevanje, razgradnjo osnovnih sistemov in popolno ignoranco do težav običajnih ljudi.

Kmet, upokojenec, učitelj, mlada družina – vsi čutijo posledice odločitev te oblasti. Napovedovali so izboljšanje, pa temu ni tako. Novi davki in obremenitve se dvigujejo, žal, prihodki pa tem podražitvam in obremenitvam ne sledijo. Zdravstvo je v razsulu, varnost na podeželju se slabša, vrednote naroda se teptajo, resnični problemi pa ostajajo nerešeni. Aroganca in samohvala iz Ljubljane tega ne moreta prikriti.

Ko vlada izgubi stik z realnostjo in začne služiti sama sebi, je čas za spremembo. Ljudje nismo neumni – vidimo, čutimo in razumemo. Referendumska zavrnitev privilegijev za peščico je bila jasen znak, da imamo dovolj. Dovolj eksperimentov, dovolj ideološkega in političnega nasilja, dovolj praznih obljub.

Na Blokah smo vedno znali stopiti skupaj, ko je bilo treba. Verjamem, da tudi zdaj ne bomo tiho. Čas je, da povemo jasno: te vlade imamo dovolj. Ne zaradi politike, ampak zaradi prihodnosti naših otrok, naših domov in našega naroda.

Zato – brez strahu, z dvignjeno glavo. Za Bloke. Za ljudi. Za Slovenijo.

Iva Dimic, poslanka v državnem zboru RS

KD BLOKE

Območna revija odraslih pevskih zborov tudi letos na Blokah

Tako kot že nekaj let zapored je tudi letos Območna revija odraslih pevskih zborov gostovala v večnamenski dvorani Bloški smučar v Novi vasi. Z delitvijo na manjšo dvorano se je izkazala kot primeren prostor tudi za zahtevnejšo kulturno prireditev.

MePZ KD Bloke na letošnji reviji

Letos se je na reviji predstavilo pet odraslih pevskih zborov. Občino Cerknica so predstavljali Moški zbor Tabor pod vodstvom zborovodje Janeza Gostiše, Komorni zbor Fran Gerbič pod vodstvom zborovodje Jožeta Rajka in Ženska vokalna skupina Cluster KD Rak Rakek, ki jo vodi zborovodkinja Jelka Bajec. Iz Logatca je na naši reviji gostoval Obrtniški mešani zbor Notranjska pod vodstvom zborovodkinje Viktorije Likovič. Našo bloško občino je zastopal MePZ KD Bloke pod vodstvom Tanje Avsec. Zbori so se predstavili z dvema ali tremi skladbami. Ob koncu prireditve so vsi zbori pod vodstvom Jožeta Rajka in s klavirsko spremljavo Tanje Avsec zapeli skladbo Nebo skladatelja Jožeta Privška na besedilo Gregorja Strniše.

Letos je revijo strokovno spremljala Karmina Šilec, dirigentka, režiserka in skladateljica. Karmina Šilec vodi produkcijsko hišo Carmina Slovenica in je članica strokovnih žirij na zborovskih tekmovanjih ter predavateljica na univerzah doma in v tujini. Izdala je številne glasbene albume in prejela številna domača in tuja priznanja. Pohvalila je vse nastopajoče zbore in samo prireditev. Naš bloški zbor je bil za svoj nastop deležen njenih pohval kot tudi pohval dirigentov in pevcev ostalih zborov. Spodbudno, ni kaj!

Revijo je lepo povezovala domačinka Vesna Kovač. Nastopajoči in obiskovalci smo se ob koncu prireditve ustavili v preddverju dvorane ob kozarčku in dobrem prigrizku, za kar je poskrbela Okrepčevalnica Lovec. Prireditev je izzvenela v prijetno druženje ob pesmi in pogovoru.

Organizator prireditve Izpostava JSKD Cerknica in vodja izpostave bodo morali v bodoče v povezavi z vsemi delujočimi zbori iz našega območja najti pot, da se bo prireditve udeležilo več delujočih zborov, ki nekaj dajo na kakovost svojega ustvarjanja. Prav gotovo bo s tem in boljšim obveščanjem o prireditvi revija deležna tudi večjega obiska, kar si gotovo zasluži.

Lojze Mazij // Alja M. Petrič

PREDSTAVITEV KNJIGE JETNIKI SVOBODE

Samostojna Slovenija – spomenik, trajnejši od brona

V ponedeljek, 19. maja, je na povabilo lokalnega odbora SDS Bloke obiskal literarni zgodovinar – francist, politični analitik in publicist izr. prof. dr. Boštjan Marko Turk z Oddelka za romanske jezike in književnosti Filozofske fakultete, ki je bil na zasedanju Senata Evropske akademije znanosti in umetnosti v Salzburgu januarja 2025 imenovan za dekana razreda 1, Humanistika.

Radovedno občinstvo je z zanimanjem prisluhnilo besedam gosta izr. prof. dr. B. M. Turka.

V muzeju Bloški smučar je številnemu občinstvu predstavil svojo knjigo Jetniki svobode, ki je sestavljena iz dveh premislekov. Prvi premislek se osredotoča na rojstvo in obstoj samostojne slovenske države, medtem ko v drugem premisleku profesor Turk opozarja na dejstvo, da se z našo državo zelo slabo upravlja. Kot je povedal, obsežno – za bralca bogato – delo pojasnjuje, kaj se v Sloveniji dogaja in kje je za slednje potrebno iskati globlje vzroke.

Knjiga je posvečena vsem, ki so za samostojno Slovenijo darovali svoje življenje, sicer pa je njen namen spodbujati k javnemu delovanju za dobrobit slovenstva in države, ki je utelešenje stoletnih sanj. »Postavljen je bil spomenik, trajnejši od brona, ki ga nič ne more izbrisati, ker je nesnovne narave. Naš zanos je torej upravičen in naša sreča neskaljena. Imamo nekaj, česar se niso nadejale generacije tudi najbolj gorečih prednikov. Svojo državo.«

Boštjan M. Turk v delu Jetniki svobode podrobno analizira politično dogajanje v Sloveniji.

Ker v teh dneh obeležujemo obletnico rojstva svoje države, je tudi predstavljena knjiga Boštjana M. Turka, ki osvetljuje ključna zgodovinska težišča za oblikovanje Slovenije, več kot dobrodošla spodbuda za negovanje ponosa in hvaležnosti za samostojno državo Republiko Slovenijo. Bog jo živi!

Katja Šivec

Skoraj pozabljeno

V začetku maja letošnjega leta je minilo 80 let, ko se je po štirih letih končala morija II. sv. vojne na naših tleh. 15. aprila je minilo tudi 80 let od velike tragedije v Nemški vasi na Blokah, ki je povzročila ogromno materialno škodo, po čudežu pa med vaščani ni bilo smrtnih žrtev, niti ni bilo huje poškodovanih. Danes je le še nekaj starejših ljudi, ki so bili priče temu dogodku. Koliko mlajših za to tragedijo ve, pa je veliko vprašanje. Nikjer ni obeležja, nikjer se o tem ne govori, zato sem sklenil, da v kratkem članku obudim spomin na ta dogodek.

Nemška vas z delom vaščanov iz leta 1912. Dobro se vidijo hiše, ki so pogorele ob padcu letala. Spodaj levo Bibinina hiša, za njo se vidi del strehe Petronove hiše, na desni spodaj Škrabcova in za njo Matjažkova hiša. // Hrani: Anton Pakiž

Bila je druga svetovna vojna. V letu 1943 se je vojna sreča obrnila. Zavezniki so osvojili Italijo. Zavezniška letala so leta 1944 in 1945 množično bombardirala industrijske objekte in mesta v Avstriji in Nemčiji. V Italiji so imeli več letalskih baz. S teh letališč so letala letela tudi preko Slovenije. Seveda so jih Nemci napadali tako v zraku kot s tal. Po nepopolnih podatkih je bilo med vojno nad Slovenijo sestreljenih 244 letal, največ v letih 1944 in 1945. Rešenih je bilo 806 članov posadk (po nekateri podatkih tudi precej več), ki so jih zavezniška letala z letališč na osvobojenih ozemljih prepeljala v Italijo. Koliko so jih ujeli ali ubili sovražniki, ni znano.

Bližal se je konec vojne. Bil je 15. april, velikonočna nedelja, ura je bila 20.30. Po pisanju tedanjega župnika na Blokah gospoda Andreja Makovca je bilo proti večeru slišati močno bobnenje letal in

streljanje v zraku. Kmalu je opazil goreče letalo, ki je padalo proti zemlji. Zdelo se mu je, da je padlo nekje za Novo vasjo. Pohitel je pogledat. Ko je prišel do mlekarne v Novi vasi, je videl, da je letalo padlo na vrt za Bibinino hišo v Nemški vasi. Te hiše sedaj ni več. Bila pa je prva spodaj na levi strani nasproti Škrabcove in Matjažkove hiše. Videl je goreče letalo. Kmalu je odjeknila močna eksplozija. V razbitinah letala so eksplodirale bombe. Eksplozija je vrgla goreči bencin na sosednje hiše in gospodarska poslopja ter na bližnji hrib Bradatko. Po pripovedovanju najstarejšega vaščana Toneta Pakiža je letalo poškodoval nemški lovec nekje na Loško dolino. V nizkem letu je priletelo iz smeri Volčjega in s krilom oplazilo Starmanov skedenj. Letalo je zasukalo in je padlo nekaj deset metrov naprej na Bibinin vrt. Veliko hiš, predvsem pa gospodarskih poslopij, je bilo takrat še pokritih s slamo. Pogorele so Šuštarjeva hiša, Škrabcova hiša in hlev, Matjažkova hiša, Petronova hiša in hlev, Starmanov in Primožancev skedenj in hlev ter Bibinina hiša. Pogo-

Slika letala B 24 Liberator. Na sliki je letalo z oznakami ameriškega letalstva.

reli so tudi Primožancev, Starmanov in Petruškov kozolec, ki so stali tik ob izviru Rupa na polju pod vasjo. Temeljni kamni Starmanovega kozolca so še vedno na svojem mestu. Kozolcev niso nikoli zgradili na novo. Več družin se je moralo preseliti. Zatočišče so dobili pri dobrih ljudeh v Novi vasi. Prav tako so morali iz gorečih hlevov rešiti živino. Po celi vasi so bila zaradi udarnega vala razbita stekla na oknih in strešna kritina tam, kjer je že bila opeka. Eksplozija je bila tako močna, da so popokala stekla celo ponekod v Novi vasi. Ko je plamen pojenjal, so v razbitinah letala našli dve trupli. Eden izmed članov posadke je odskočil s padalom in se rešil. Župniku je na listek papirja napisal svoje ime: F/SGT H. Shank. Verjetno je bil v letalu navigator. Trupli članov posadke so 17. aprila pokopali na pokopališču pri Fari. Po vojni so posmrtne ostanke izkopali in jih prepeljali v Anglijo.

Naslednje jutro se je v vasi Benete pojavil še en preživeli član letalske posadke. Ko je takrat 15- letna Marjanca Žurga, kasneje poročena Vidmar, peljala živino napajat, se je iz gozda pojavil neznanec z okrvavljenim padalom. Bil je ranjen, saj je s padalom pristal na smreki. Ranjenca so oskrbeli. Partizani so ga pozneje prepeljali na Brod na Kolpi in ga izročili zaveznikom. Rešeni član posadke naj bi bil pilot letala poročnik Mac Gregor, ki je z letališča Krasinec 21. aprila 1945 odpotoval z letalom v Bari. Z istim letalom je odpotoval tudi H. Shank. Po nekaterih virih naj bi se rešil tudi Robert Gregory. Kaj se je zgodilo z ostalimi člani posadke, ni znano.

Po vojni se je Edi Šelhaus, in verjetno še kdo, trudil, da bi dobil podatke o letalu. To jim je tudi uspelo. Padlo letalo je bil angleški bombnik ameriške izdelave Liberator B 24 –VI, oznaka KK 274, bombna skupina 205 BG, eskadrilja 37 squadron. Cilj napada je bil Beljak (Villach) v Avstriji. To letalo je bil težki bombnik, množično uporabljen med II. sv. vojno ameriškega proizvajalca Aircraft. Skupaj so jih izdelali 18.482. Imel je štiri motorje, v dolžino je meril 20,6 m, razpon kril je bil 33,5 m, višina 5,5 m. Največja hitrost je bila 470 km/h, največji doseg do 6000 km. Nosilnost je bila 1200 do 3600 kg, odvisno od oddaljenosti cilja. Ta letala so uporabljali tako Američani kot tudi večina zavezniških držav, med njimi tudi Royal air force (kraljevo letalstvo), na kratko RAF Združenega kraljestva. Posadka je štela od 7 do 10 članov. V letalu, o katerem pišem, jih je bilo osem.

Krater, ki ga je naredilo padlo letalo, je bil ogromen. Vsepovsod je bilo polno kosov železa in aluminija. Seveda so nekaj od tega vaščani pametno uporabili, saj je bilo v tistem času veliko pomanjkanje raznih materialov. Sedaj že pokojni Alojz Žnidaršič je v nekem intervjuju pred leti povedal, da je bil krater tako velik, da bi se vanj skrila cela hiša in da so sekali gume na kolesih ter jih uporabili za podplate čevljev. Z leti se je počasi zasipal, predvsem z raznimi smetmi in odpadki. Kljub temu smo otroci v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, ko smo stikali po vasi, v jami še našli posamezne železne in aluminijaste kose in tulce od nabojev.

Mogoče bi bilo lepo, če bi nekje v bližini padca letala postavili spominsko obeležje.

Zmago Ponikvar, Nemška vas na Blokah 6

VIRI:

- *Stotinka sreče – Edi Šelhaus (Založba Borec Ljubljana)*
- *Zlomljena krila – Matija Žganjar*
- *Anton Pakiž, Nemška vas, očividec*
- *Lojze Žnidaršič Nemška vas, očividec (danes, žal, že pokojni)*

KDO JE BIL JOŽEF BEVK – PODGRIVARSKI?

O hudi zimi na Blokah in gladu, ki je kaj čuden kuhar

O bloškem smučanju skoraj vsak Slovenec nekaj ve. Presenetljiv pa je zapis Yvesa Balluja v knjigi Zgodovina smučanja. Poglavje o bloškem smučanju je v originalu naslovil: Les mysterieux skis de Crain (založba Flammarion, Pariz, 2014). V oči takoj zabode beseda »mysterieux«. Je to naša beseda misterij? Verbičev slovar tujk to besedo tolmači kot verska skrivnost ali kakršna koli druga nerazumljiva – neumljiva stvar. Uh! Pa menda nima bloško smučanje še mističnih razsežnosti?

Tako so smučali stari Bločani v času, ko je na Blokah služboval Jožef Bevk. // Metod Badjura

ZAKAJ JE SMUČANJE NA KRAJNSKEM SKRIVNOST?

Bloke in Babno Polje veljata za dve najhladnejši naseljeni območji v Sloveniji. Stara bloška šala pravi: »Na Blokah je šest mesecev zima, šest mesecev pa mraz.« Presenetljivo pa je, da so Bloke na samem robu vročega Mediterana.

Domislica o bloških zimah in mrazu je šala; velja pa dobesedno za kraje ob oziroma onkraj polarnega kroga. Tam so najdeni tudi več tisoč let stari dokazi o smučanju, kot so petroglifi, poslikani kamni s podobami smučarjev. Ta prostor je silno velik in sega od Skandinavije preko Sibirije do Altaja in Bajkalskega jezera v Aziji. Meri se z milijoni kvadratnih kilometrov. Bloke z okolico, kjer je izpričano starosvetno smučanje, so velike le okrog sto kvadratnih kilometrov (kot kakšna manjša slovenska občina).

Druga skrivnost oziroma posebnost krajnskega, torej bloškega, smučanja je v silni kulturni dediščini, ki jo le-to nosi. Trije kronski dokazi:

1. Žiga Herberstein je bil rojen v Vipavi. Čeprav je bil nemškega rodu, se je v mladosti naučil tudi slovenskega jezika. Danes bi rekli, da je imel dvojno državljanstvo. Slovenski jezik mu je bil v veliko pomoč, ko je kasneje kot diplomatski odposlanec cesarja potoval v Rusijo. Leta 1549 je izdal knjigo o teh potovanjih v Rusiji z naslovom Moskovski zapiski in v njej opisal, kako je videl v permski krajini ljudi, ki so uporabljali arte (smuči). To je tudi narisal. Ta risba, razen petroglifov v pradavnini, velja za najstarejšo risbo smučarja na svetu.

2. Baron Janez Vajkard Valvasor v Slavi vojvodine Krajnske opiše smučarja, njegovo opremo in tehniko smučanja. Opiše tudi kačje vijuganje, čemur so kasneje dali ime slalom. To opravi tako dobro in izvirno, kot ni napravil še nihče pred njim. Gre za najstarejši strokovni zapis o smučanju na svetu.

3. Jožef Bevk Podgrivarski iz Davče je leta 1845 v Kmečkih in rokodelskih novicah objavil članek o bloških smučarjih. Hkrati je priporočil, da bi kazalo to koristno orodje uporabiti še kje drugje. Njegov članek domnevno velja za najstarejši novinarski zapis o smučanju na svetu.

Prepričan sem, da sta imeni Žiga Herberstein in Janez Vajkard Valvasor bralcem Bloškega koraka in drugim Slovencem znani. Skoraj v celoti pa je neznano ime Jožef Bevk. Danes je navada, da če česa ne vemo, pogledamo na internet. Toda tam so podatki skopi in povrhu še netočni. Zatorej naj bo nadaljevanje tega prispevka namenjeno poznavanju dela in življenja tega pomembnega sina Selške doline.

NEKAJ OSNOVNIH PODATKOV

Jožef Bevk je bil rojen 4. marca 1811 v sorški fari na Davči 41, kjer se je po domače reklo pri Podgrivarjevih. Umrl je 19. decembra 1860 na Šentjurju pri Svibnem. V duhovnika je bil posvečen leta 1839. Kot kaplan oziroma duhovni pomočnik je služboval na gradu Gamberg pri Čemšeniku (1840), Št. Lovrencu ob Temenici (1842), na Fari pri Kostelu (1843), na Blokah (1845), v Cerknici (1850). Leta 1850 je bil imenovan za kurata na Križni gori pri Ložu. Tam je služboval deset let. Leta 1860 je postal župnik na fari Šentjur pri Svibnem, kjer je istega leta tudi umrl. Ker je Šentjur postal fara šele po jožefinskih reformah, prej je sodil pod faro in dekanijo Svibno, včasih napačno kot kraj njegove smrti navajajo Svibno. Danes se Šentjur imenuje Podkum.

Poleg duhovniške službe se je veliko ukvarjal tudi z gospodarstvom in kmetijstvom. Član cesarsko kraljeve kmetijske družbe je postal že leta 1847, od leta 1850 je aktivno deloval na podružnici Planina in leta 1855 postal predsednik podružnice v Ložu. Zanimale so ga tudi naravne in kulturne znamenitosti v kraju, kjer je živel. O vseh teh stvareh je vneto pisal v Kmetijske in rokodelske novice.

»HUDA ZIMA NA BLOKAH IN RABA ŠMEČEV«

Najpomembnejši tekst, ki ga je napisal Jožef Bevk, je gotovo članek, ki so ga objavile Novice v aprilu leta 1845 in govori o bloški zimi ter uporabi „šmečev“. Tekst se glasi:

»Stara fara Bloke, v Postojnski kresiji, ima na lepi ravnici svoje sela, med kterimi se semtertje prijazno vzdigujejo zelene gorice. Krajna prijetnost v poletnem času zamakljivo razveseluje slehernega, kterimu le nekoliko serce bije za naravsko lepoto, za ktero so gotovo nekdanji hrabri Metulci obilu sladu imeli, ako so oni res v današnjih Metljah stanovali? … Lepoto tega kraja pa huda zima silno manjša, ktera se pogostoma ob sv. Martinu vrine in se dostikrat komaj o sv. Jurju odmikuje. Med tem časom od kratkiga poletja darvano veselje stanovavcem obilo ogrenjuje z debelim snegam, neukrotljivo burjo in do muzga grizečim mrazom …*
Sneg je tu po 3, 4 in tudi včasi po 5 čevljev debel. Razun tega pa navadna burja z njiim silne zamete dela, skidane poti kmalu spet zasuje in večkrat za pešcam komaj toliko sledu odgazi, kolikor pred njim pusti … Marsikterim drugimu, ko bi mu v enako težavnih in zopernih okolišinah živeti bilo, bi serce vpadlo! Terdni Bločanje pa, od mladosti na sneg, burjo in razno premagovanje vajeni, tolikanj nadlog v tolažljivi zaupljivosti na prihodno gotovo plačilo večidelj volno, kar njim resnično čast pridobiva, preterpe.
Hočem pri ti priliki tudi popisati eno prav pripravno in priročno orodje, kteriga se po zimi tukej ljudje poslužavajo in ktero je tudi priporočevati tistim, kteri v merzlih krajih, kjer jim debel sneg in zametje nadlegujejo, stanovati morajo.
To orodje imenujejo šmeče, in tudi plohi se mu pravi.
Šmeče so bukove deske, po 5 čevljev dolge, 6 do 7 palcov široke in pol palca debele. V sredi so z usnjato podvezo previdene, kamor se stopalo vtakne, de k nogi desko derži, in kjer se stopi, de ne polzi, je klobučina perbita.
Sprednji konec šmečev je senem enak; de v sneg ne rije, je nekoliko zakrivljen; kar se lahko naredi, če se v to rabo odločena in gladko razoblana deska pri ognju ogreje in umetno zakrivi.
Dvoje takih šmečev, ko sim jih v c. k. pisarnico kmetijske družbe za poskušnjo poslal, je Juri Šraj, kmet v Metljah (Metule) naredil.
**
V tem selu ljudje šmeče najpridnejši rabijo, clo ženske ob nedeljah po njih pridejo k božji službi.
Prav serce se človeku veseli, kader se po debelim snegu in čez visoke zamete, posebno po ravnim (če se preveč sneg ne primlje) urno šmeče potiskaje, skorej, kar iz skušnje povem, tako hitro, kakor po kopnim, zamore sprehajati. Hoja v hrib je bolj kesna, kjer je treba na ovinke hoditi, in če je treba dolgo v reber iti, se hitrej in ložej v kerpljah, ko po šmečeh pride. Nazdol pa kdor je vajen, se ko blisk po gladki dolini spusti. Tisti pa, ki je na šmečeh menj zurjen, se dolge palice posluži, na ktero se navdol dersaje naslanja.
Podgrivarski.«

Fara na Blokah, kjer je leta 1845 služboval Jožef Bevk. V kotanji pod cerkvijo se ob močnem deževju naredi presihajoče jezerce. // Simon Korenjak

Čeprav je njegov zapis kratek in skromen, ga krasi kar nekaj superlativov. To besedilo je po trditvah Bločana Branka Ponikvarja najstarejši časopisno-novinarski tekst, ki govori o smučanju in smučeh na svetu. To je verjetno res. Obravnava seveda le starosvetno ljudsko smučanje, za katerega je značilna utilitarna uporaba, to je uporaba zaradi potrebe oziroma koristi. O športni rabi smuči seveda še nič ne pove, saj se je ta oblika smučanja pričela uveljavljati šele konec devetnajstega stoletja.
To besedilo o smučanju je tudi prvo, ki je napisano v slovenščini (Herberstein je pisal v latinščini, Valvasor v nemščini). Bilo je osnova Rudolfu Badjuri, ki je kasneje izdelal in izdal slovensko Terminologijo smučanja. Slovenci smo tako eden od redkih narodov, ki za smuči in aktivnosti z njimi ne uporablja skandinavskega korena »ski«, pač pa imamo slovensko izrazje. Pomembno je tudi, da je Bevk slovenske starosvetne smučarje točno lociral glede na kraj dogajanja, to je na Bloke, kar je bilo v pomoč vsem, ki so kakorkoli raziskovali slovensko smučanje. Valvasor je namreč napisal, da je tam v okolici Turjaka videl, kako kmetje smučajo. Na Bloški planoti v vasi Pajkovo so imeli Turjaški svoj dvorec (sedaj v ruševinah), kjer je Valvasor najbrž bival, ko je raziskoval Notranjsko. Lega gradu je na lepem pobočju, ravno pravšnjem za smučanje. Gotovo so mu tu Bločani kazali smučarske vragolije.

Zanimivo je tudi, da je Bevk v smučanju videl velik potencial in priporočal, da bi ga tudi drugje uporabljali. Razmah smučanja se je kasneje tudi zgodil, vendar v športnorekreativni obliki. Tega seveda ni mogel predvideti, saj se je šport pričel pojavljati šele v drugi polovici devetnajstega stoletja. Ljudske oblike smučanja pa sta čas in sodobna tehnika postavila v zgodovino.

BOREC ZA SLOVENSKO ŠOLO IN MATERNI JEZIK

O Jožefu Bevku in njegovem mestu v slovenski kulturni zgodovini ni bilo kaj dosti znanega. Leta 1977 pa je v Stari trg pri Ložu prišel za župnika Janez Kebe, doma iz Cerknice. Župnija Stari trg je bila prafara in hrani mnoge stare dokumente. Proučevanje teh dokumentov ga je prevzelo in začutil je potrebo, da vse te skrivnosti kulturne zgodovine posreduje tudi drugim ljudem. Rezultat študij in raziskav štirih desetletij so štiri avtorske knjige: Križna gora (1987), Loška dolina z Babnim Poljem (1996), Loška dolina z Babnim Poljem II. del (2002) in Cerkniško jezero in ljudje ob njem (2011). Knjige so velikega formata in skupno obsegajo čez dva tisoč strani. Ker je Jožef Bevk večino svojega ustvarjalnega življenja preživel na Notranjskem (deset let na Križni gori, dve leti na Blokah, eno leto v Cerknici), je v teh knjigah dobil posebno mesto. Še zlasti zato, ker je svoje aktivno življenje tudi dokumentiral, predvsem kot dopisnik »Novic«. V nadaljevanju povzemam predvsem izsledke Janeza Kebeta.

Jožef Bevk je vse svoje dopise, ki jih je objavljal, podpisoval Podgrivarski po hišnem imenu, kjer je bil rojen. Ko pa je leta 1850 postal kurat na Križni gori, se je podpisoval Križnogorski.

V sredini devetnajstega stoletja je osnovno šolstvo na Slovenskem pričelo počasi dobivati profesionalno obliko. Nemštvo na Slovenskem se je trudilo, da bi bila nemščina osnovni jezik. Slovenščina bi se učila le dodatno. To so podpirali tudi nemškutarji oziroma nekateri domišljavci, ki so se imeli za slovensko inteligenco. Nemškemu jeziku je Bevk ostro nasprotoval ter zahteval, da se v šolah uči materni jezik tako kot povsod po svetu. Kot primer je navajal nekoga, ki je šel v uk in se je nekaj let učil nemško. Ko je pisal domov, ga domači niso razumeli, ker je bilo pismo v nemščini. Vendar ga tudi Nemci niso razumeli, ker je bilo preveč zmot in napak. Tako ni znal nobenega jezika. Pravico in dolžnost do maternega jezika je utemeljeval z za danes kar ksenofobno trditvijo: »Tudi zamorca ne moreš umiti.« Torej imamo tudi mi pravico biti Slovenci.

Z velikim zanosom je zapisal, kako je v šoli na Blokah sodeloval pri izpraševanju ob koncu šolskega leta. Učitelj je namreč zbolel in poučeval je kaplan. Vesel je bil, ker so otroci zelo lepo odgovarjali po slovensko. Najboljšim so podarili knjižico Blaže in Nežica v nedeljski šoli.

Leta 1855 z veseljem ugotavlja, da se število domačih pisateljev množi. Pri tem pa krepko ošteje one, ki v slovenščini objavljajo članke, ki jih je »popreje že v nemških knjigah prebral in so si kot kaplja kaplji podobni.«

Ker se je zavzemal za slovenski jezik, si tudi ni bil na »na roko« z glavarjem v Ložu, ki je bil hud zagovornik nemščine. O tem pripoveduje naslednja zgodba.

Romarska Križna gora. Lepo so vidne kapelice križevega pota, romarski dom ter 'farovž' ob cerkvi na vrhu.

Leta 1857 je bilo zaradi gradnje nove ceste Lož – Bloška Polica veliko hrupa. Vaščani nekaterih vasi so hoteli, da se cesta preko Sv. Ane le razširi. Loški glavar Anton Ogrinc (Ogrinz), velik nasprotnik slovenščine, je vztrajal, da mora iti nova cesta preko Bloške Police in tako je 25. maja 1857 pri planinskem sodišču vložil tožbo zaradi upora in vstaje proti oblasti. Obtožil je kurata Jožefa Bevka s Križne gore, da naj bi 8. maja oznanil procesijo, med katero naj bi hujskal proti Ogrincu. S procesijo naj bi prosil, »da bi Bog Ogrinca k sebi vzel«. Bevk je rekel, da je »molitev dovoljena« in dekanu je priznal, da je rekel, da je Ogrinc »oderuh in žival« (schiender), za kar se mu je že pred sodiščem opravičil, ni pa bilo res, da bi on zbral procesijo. Sodišče je 25. julija 1857 razsodilo, da zaradi pomanjkanja objektivnih dokazov to dejanje ne more šteti za kaznivo, zato je proces ustavilo.

OPIS CERKNIŠKEGA JEZERA V SLOVENŠČINI

V času od 1849 do 1850 je Jožef Bevk služboval kot kaplan v Cerknici. Zelo ga je prevzela skrivnost presihajočega jezera. Očitno se je tudi zelo hitro spoprijateljil z domačini in ti so ga vzeli za svojega ter potešili njegovo radovednost. Popeljali so ga s čolni čez širino, mu pokazali prilive v jezero in požiralnike, skozi katere odteka voda v Rakov Škocjan. Seveda so domačini poznali tukajšnji vodni živelj in postregli tudi z ribami, ki so bile v tistih časih praviloma le privilegij grajske gospode. Podučili in popeljali so ga v skrivnostni podzemni svet. Zaradi slabe opreme ti predhodniki današnjih jamarjev kaj globoko niso mogli. Seznanili so ga tudi z vsemi poimenovanji in ledinskimi imenih. Največ pa jim je jezero pomenilo, ko je voda odtekla in se je ravnica spremenila v obdelane njive in cvetoče zelene travnike. Tudi zamočvirjeni svet so dobro izkoristili, saj so tod kosili »jezernino« za steljo živalim v hlevu. Predstavili pa so mu tudi posebnosti na jezeru in ob njem.

V preteklosti je bilo o znamenitostih jezera že več zapisov. Najbolj temeljito sta jih opisovala Janez Vajkard Valvasor (1689) in Anton pl. Steinberg (1758). Toda vsi pisci do tedaj so to napravili v tujih jezikih, Bevk pa je začutil, da mora to našo posebnost opisati v domačem, maternem slovenskem jeziku. Opis jezera so mu v nadaljevanjih objavile Novice.

Ta opis, gledano z današnjega vidika, ne ustreza vsem strokovnim kriterijem, saj Bevk ni imel primernega znanja. Vendar, kdo pa ga je takrat imel? Pri branju tega besedila imamo vtis, kot da beremo prospekt, s katerim nas vabi, naj pridemo na obisk. In to večkrat: pridite v jeseni, ko voda nateka. Pridite pozimi, ko na debelo zaledeni. Pridite pomladi, ko se v lahnem vetriču pozibava vodna gladina. In pridite poleti, kot pravi, na stotero pridnih rok kosi, suši in pospravlja seno. Vse pa zaokrožuje z naslednjo mislijo: ***»Ribič in lovec, voz in čoln, kosec in plavec na ravno tisti planjavi v enem letu tukej svoje opravilo najdejo. Ako bi kdo prišel križem svet, zastonj bi iskal Cerkniškemu jezeru enake podobe.«***

Cerkniško jezero ob visokem vodostaju s Slivnico v ozadju//Drago Telič

GLAD JE KAJ ČUDEN KUHAR – ON UME HRANO BREZ SOLI IN ZABELE OKUSNO PRIPRAVITI

Za devetnajsto stoletje je značilen velik razvoj tehnike in tehnologije. Izumljen je parni stroj, velika mesta poveže železnica, snujejo se že industrijski obrati itd. Vendar tega napredka ni čutiti, ker se še vedno pojavljajo epidemije kužnih bolezni, naravne nesreče uničujejo pridelke, država slabo deluje itd. V bistvu je veliko več ljudi lačnih kot sitih. Bevka je vse to zelo bolelo. Tako se je ob duhovniški službi tudi aktivno ukvarjal s tem, kako izboljšati kmetijstvo in gospodarstvo. Že leta 1847 se je včlanil v Cesarsko kraljevo kmetijsko družbo. Ko je bila leta 1855 ustanovljena podružnica v Ložu, je postal njen predsednik. Družba si je zadala predvsem nalogo izobraževati kmeta in širiti znanje o kmetijstvu ter izboljševati postopke, ki jim danes rečemo agrotehnika. Izboljšanje kmetijstva so videli tudi v uvajanju novih kultur in izboljševanju semenske baze. Navduševal je kmete, da bi sadili sadno drevje. Leta 1852 je imel v planinski podružnici predavanje, ki so ga priobčile tudi Novice. Pričel je z besedami: ***»Drevje ni le prijazen kinč, temveč drevje je v nekaterih krajih, kjer vetrovi hudi razsajajo, tako na zemlji potrebno, da, ako se tisto nespametno pokvari, ona bolehati in hirati prične, in namesto prirojene rodovitnosti svojim prebivalcem le gole rebra in pusto skalovje kaže, česar se sleherni lahko na Krasu prepričati zmore, kjer je njega dni hrastje bilo.«*** Predavanje pa zaključuje z mislijo: ***»Veselje je v tacih krajih biti v jeseni, kader se vejice pod rumenim in dišečim sadjem šibe, in lepa pomoč je za kmeta, če on kakor je meni od nekaterih znano, samo od dreves, ki ob poti in po pašnikih rastejo, marsikatero leto 200 mirnikov suhih černivk (take baže hrušk, ki so tepkam močno podobne, rodovitne in nekoliko dni popred dozore) za svojo hišo in hišne potrebe prihrani.«***

Zavzemal se je za sajenje murv in gojenje sviloprejke.

Posebej je zanimiv predlog da, ***»naj vsaka župnija neodjenljivo terja, da mora vsak, ki se oženi, v dveh letih, ki se od dobe poroke štejejo desetero dreves na svojem zemljišču, ali na kakšnem drugim od srenskiga predstojnika v ta namen odločnim kraji, posaditi. V zastavo, da bo ženin svoje delo v rečeni dobi gotovo zveršil, naj pred poroko 10 goldinarjev županu vloži, kteri mu bodo o pretečeni dveh let po številu zelenih dreves poverjeni. Tudi naj vsak oče, kader se mu dete rodi, županu goldinar zastavi, da hoče za otroka v dveh letih sadno drevo vsaditi, in ob dobi druzuiga leta dobi oče, če je svojo dolžnost spolnil, svoj denar nazaj.«***

Leta 1855 je tudi pisal, kako umni angleški kmetje bob sadijo. Svetuje, naj se bob sadi zgodaj spomladi, saj mu pomladanske slane ne škodijo, in to na dobro pripravljeno njivo. Pozabiti pa se ne sme, da angleški kmetje njivo poprej dobro pognoje. ***»Oni svoje pridelke v veliko mesto London prodajajo, pa tudi nazaj grede iz mesta tudi 15 ur daleč razne baže gnoj za svoje polje vozarijo, ako bi se pri Ljubljani tisti gnoj, ki po Ljubljanici splava, na kakšno posebno gnojnišče spravljal in se mu kaj druge soderge pridevalo, in se potem za bobovo***

Stara Podgrivarjeva hiša danes / Stane Korenjak

setev porabilo, bi si krajnska dežela pač veliko več pridelovala. Ljubljančani pa zastonj gnoj v Banat pošiljajo. Kmetijstvo, kako dolgo boš še spalo.«

Leta 1853 je v članku Koderčija in mletvina opozarjal na stisko kmeta in pohlepnost mlinarjev. V tistih časih se je trgovalo s pijavkami, ki sicer žive ob potokih in mlakah in so jih padarji uporabljali na ljudeh, da so pile kri in jim zdravje vračale. Druge vrste pijavk, ki žive ob bistrih potokih, pa so krivični mlinarji, saj »četrtino ali celo polovico za mlevšno pobašejo«. V nadaljevanju predlaga, da bi mlinarji žito na vago prevzemali in moko potem, ko so vzeli pravšnjo merico, tudi vračali. Slišal je, da tako menda delajo na Koroškem in tudi Čubranskem. Sicer pa se opraviči poštenim mlinarjem, ker je zapis namenjen le krivičnim mlinarjem, ki so svojo vest na klin obesili.

Mlinarstvo na Notranjskem se je tudi večno otepalo s pomanjkanjem vode, saj se na kraškem terenu že ob manjši suši vode umaknejo v podzemlje. Le redki so vodotoki, ki imajo stalen in močan pretok. Bevk je tako predlagal, da bi se mlini na veter poganjali kot marsikje po svetu. Sicer ugotavlja, da v njemu znani bližini ni takšnega mlina, vendar upa, da se bo našel kdo, ki bo to reč naredil.

COKLE IN ŠEPRUN

Vsi Bevkovi prispevki v Novicah so imeli namen ljudem svetovati in izboljševati kmetijske postopke. Običajno je šlo za prenos prakse, znanja ali izkušenj od drugod. Tako pravi, da pastirji okrog Sorice nosijo šeprun, da jih dež ne premoči. Svetoval je, da ga naj bi tudi drugod uporabljali. »Šeprun narejen iz lipovega ličja zelo dolgo terpi. Naredi se pa lahko tudi iz slame. Najboljši je »trojnovrsten« in ne premoči.« Da bi se uporaba šepruna lahko razširila, opiše način izdelave.

Prav tako ljudje in zlasti pastirji okrog Sorice cokle uporabljajo. Cokle so bistveno cenejše kot usnjata obutev. In če so podkovane s starimi žeblji, na leto ne boste več kot 30 krajcarjev porabili. *»Kdor cokle nosi se, ravno z nježno ne more ponašati, ker so težeje in neukretnijše memo čevljev, vendar se jih kmalu privadi in se utrdi, da je poslednjič čverst kot hrast.«*

KRIŽNOGORSKI KOT KRONIST ČASA

Dne 16. novembra 1851 je Bevk v Novicah opisal strašno poplavo v Loški dolini. »Sicer jako prijazen ali sedaj žalosten pogled se razprostira sedaj s Križne gore. Dve dogi in široki jezeri vidim pred seboj (Križna gora je med Cerkniškim jezerom in Loško dolino – opomba pisca teh vrstic), ki od 3. do 16. listopada bolj in bolj naraščata.« V nadaljevanju pove, da je voda zalila šest vasi in preko 150 hišnikov (okrog 1000 ljudi) se je moralo na splavih umakniti. Dalje sočustvuje z ubogimi poplavljenci, ki so jih že čez leto mučile ujme, saj jim je toča naredila veliko škode, ajdo jim je slana uničila, sedaj pa poljski pridelki pod vodo gnijejo na pečeh ribe gnezdijo in seno se pod streho kisa in sneg je že 18 palcev debel.

(Leta 2014 je Loško dolino in Planinsko polje zalila velika poplava. Mediji so nas dnevno obveščali s terena o stanju vode. V Loški dolini je voda zalila ceste in nekaj vasi je bilo odrezanih. Civilna zaščita je prebivalce s čolni vozila v službo, šolo in drugam. Zalila je tudi nekaj novejših hiš. Vendar je geograf Matej Kržič ugotovil, da je bil vodostaj leta 1851 kar za 6,2 metra višji od tega v letu 2014. Opomba avtorja.)

V letu 1853 nam Bevk poroča, da je bil v Loški dolini na obisku cesarsko-kraljevi namestnik za Krajnsko, grof Karl Gustav Cho-

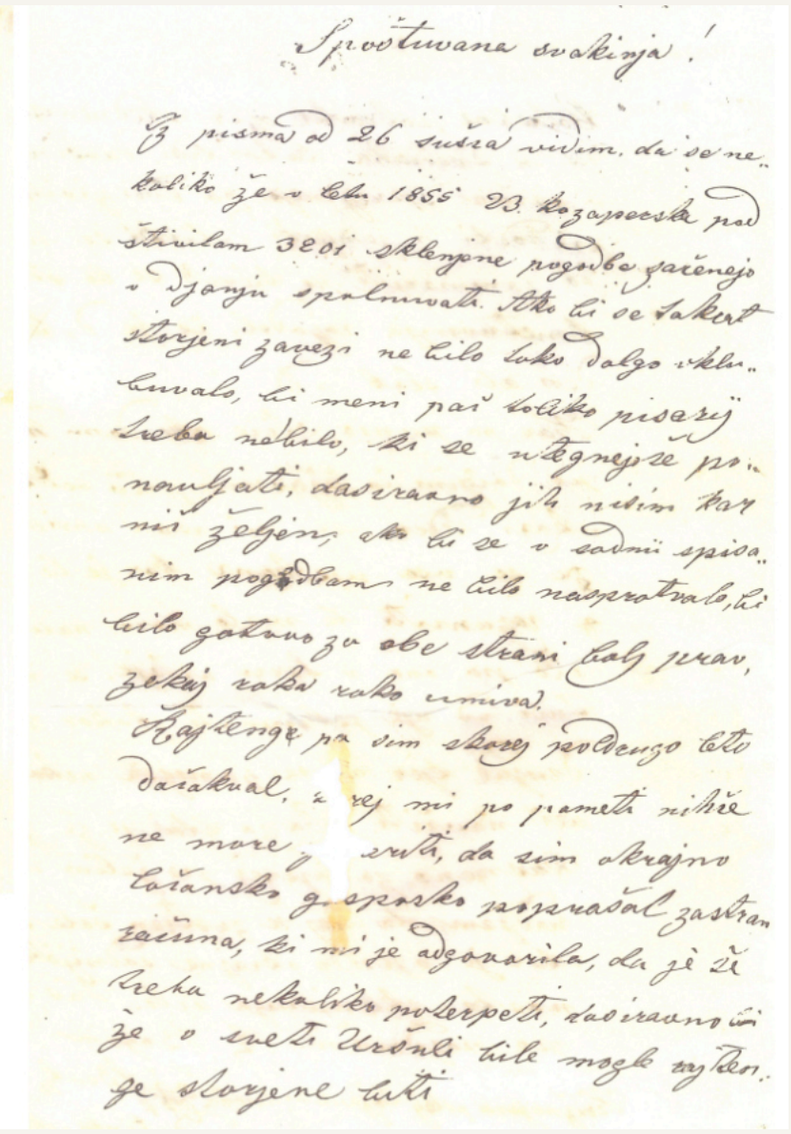
Kopija pisma, ki ga je Jožef Bevk leta 1857 pisal svoji svakinji, vdovi po

rinsky. Potrudil se je in prišel tudi na Križno goro. Obiskal ga je v njegovem ubožnem stanovanju ter prinesel 8000 goldinarjev cesarske pomoči za poplavljence.

V letu 1855 je v Loški dolini razsajala kolera. Bevk poroča, da je v dveh mesecih, od 27. malega srpana pa do 27. kimavca, pobralo 165 oseb. V tem času samo dva dneva niso imeli mrliča. Bolezen zdravnikom in duhovnom ni dala mirovati.

»Kmalu, ko se je kolera priklatila, je bila tudi cerkev na Križni gori, dasiravno je prostorna, skoz 10 dni zapored kakor ob izrednih shodih od pobožnega ljudstva napolnjena, ki je pri Svetem Križu zoper hudo nadlego pomoči iskalo. Tudi spovednice so bile od spovedancov krožene kakor Sevastopol od vojakov. Pred kolero je bil primoran kosec koso na steno obesiti in žanjica serp na stran položiti, ter njej opravljati v čast neprijetne gnjusobne obrede.«

Bevk je v Novicah poročal tudi o običajnih stvareh. Tako izvemo, koliko so bili polhi debeli, koliko so ljudje žira nabrali in olja stisnili, ki je dobro za svečavo. Piše tudi o rudarjih na Črni prsti in o vražah. In tudi pozabavati so se znali; mladi in stari so plesali »mizopleš«. Ter še marsikaj.

bratu takrat že drugič poročeni Elizabeti Prezel. // Vincencij Demšar

ZAKLJUČEK

Leta 1860 je Jožef Bevk postal župnik v župniji Šentjur pri Svibnem. Danes se ta kraj imenuje Podkum. Takoj po prihodu na novo župnijo je zbolel in 19. decembra istega leta, star komaj 49 let, tudi umrl.

Pokopan naj bi bil na pokopališču ob cerkvi Sv. Jurija v Podkumu. Groba ni moč najti, verjetno zaradi tega, ker je umrl le nekaj mesecev po prihodu in tako rekoč še ni bil »njihov«. Po mnenju sedanjega župnika na Podkumu Petra Bregarja v župnijskih dokumentih ni ničesar znanega o njem. Prav tako tudi ni znane nobene njegove fotografije. Podgrivarjevi hranijo njegovo osebno pismo, ki je bilo pečateno z rdečim voskom in ga je pisal svoji svakinji, vdovi po bratu in takrat že drugič poročeni Elizabeti Presel. V pismu prosi svakinjo, da uredi finančne zadeve do njega v okviru družinskega dogovora. Podgrivarjevi hranijo tudi dokument pristojnega sodišča v Račah (sedaj Radeče) iz leta 1867, ki zapuščino 243 goldinarjev in 86 krajcarjev dodeli nečakinji Elizabeti Beuk.

Jožef Bevk ni bil politik ali kulturnik nacionalne razsežnosti. Ker je izhajal iz kmečkega okolja, je razumel stisko preprostega človeka, ki so ga pestile naravne nesreče, kuga, lakota in vojska in še marsikaj. Dobronamerno mu je skušal pomagati, mu svetovati, ga poučiti, da bi živel človeka dostojno življenje. Takšen je vreden, da nam ostane v spominu.

Zahvaljujem se Vincenciju Demšarju iz Škofje Loke, da mi je pomagal odstirati rodovnik Podgrivarjevih in mi predstavil kulturni prostor Davče in Sorice.

Prav tako se zahvaljujem Janezu Kebetu, sedaj župniku na Kopanju, za nasvete in vzpodbude.

Stane Korenjak

S KATERIM GRADIVOM SI JE AVTOR POMAGAL?

- *Guček, Svetozar; Slovenija zibelka smučanja v srednji Evropi. Kmečki glas 1989*
- *Kebe, Janez; Križna gora nad Ložem. Župnijski urad Stari trg 1987*
- *Kebe, Janez; Loška dolina z Babnim Poljem; zgodovina župnije Stari trg in Babno Polje. Družina 1996*
- *Kebe, Janez; Cerkniško jezero in ljudje ob njem. Ognjišče 2011*
- *Marn, Josip; Jezičnik-Knjiga slovenska, Ljubljana1887*
- *Orel, Boris; Bloške smuči, vprašanje njihovega nastanka in razvoja. Slovenska akademija znanosti in umetnosti 1964*
- *Ponikvar, Branko; pisma; hrani avtor tega besedila*

Zapis je bil objavljen tudi v zborniku Selške doline Železne niti pod naslovom Kdo je bil Jožef Bevk – Podgrivarski. Ta verzija je nekoliko popravljena.

Na kolesarsko pustolovščino z znanjem in pogumom

»Preden zaviješ, čez ramo poglej, / iztegni roko in pelji naprej! / Primi krmilo kot pravi volan, / vozi previdno – varen in zbran!«

Poligon! Kljukica! Mi smo pripravljeni na naslednje zavoje!

Petošolci smo že od začetka šolskega leta pridno nabirali znanje in veščine, ki jih potrebujemo za uspešno opravljanje kolesarskega izpita. Naša pot do samostojne in varne vožnje po cesti se je začela s spoznavanjem pomena prometnih znakov ter osnov prometne varnosti.

Nato smo poglabljali razumevanje cestnoprometnih pravil – kako se vključiti v promet, kako pravilno zavijati, kje se ustaviti, in kako kot kolesarji poskrbeti za svojo varnost ter varnost drugih udeležencev.

Ko smo obvladali teoretični del, smo svoje znanje preskusili na kolesarskem poligonu in z vožnjami po terenu. Vadili smo zavijanje, ustavljanje, vožnjo med ovirami in obnašanje v različnih prometnih situacijah. V spremstvu učiteljice smo v manjših skupinah »šofirali« po Novi vasi in preizkusili svoje spretnosti v resničnem prometnem okolju svojega domačega kraja.

Verjetno ste tudi vi opazili skupino mladih kolesarjev v odsevnih jopičih. To smo bili mi, petošolci, ki smo se učili pravilne in varne vožnje v prometu ter pridobivali pomembne življenjske izkušnje. Zahvaljujemo se vsem strpnim voznikom, ki so s potrpežljivostjo in razumevanjem spremljali naš proces učenja. Vljudno vas prosimo, da tudi v prihodnjih letih ob srečanju z novimi mladimi kolesarji pokažete enako mero podpore, saj nam s tem zelo pomagate pri pridobivanju dragocenih izkušenj na terenu.

Na terenu, med znaki, križišči in ovirami.

Naredili smo še zadnji korak – izpitno vožnjo. Pokazali smo, da znamo samostojno, varno in odgovorno sodelovati v prometu. Veseli smo tega pomembnega izziva, saj smo videli, da smo z opravljenim izpitom pridobili nekaj zelo dragocenega: neodvisnost na dveh kolesih – in z njo tudi odgovornost.

Po opravljenem izpitu pa nas je čakala zaslužena nagrada – kolesarska ekskurzija po domačih vaseh. Skupaj smo raziskovali bližnjo okolico, uživali v svežem zraku in se veselili prve samostojne vožnje. Ta izlet je bil priložnost, da pokažemo, kako odgovorni in spretni kolesarji smo postali, hkrati pa smo še bolj povezali naravo, prijateljstvo in ljubezen do kolesarjenja.

Na koncu se zahvaljujemo Občini Bloke za podarjene kolesarske čelade.

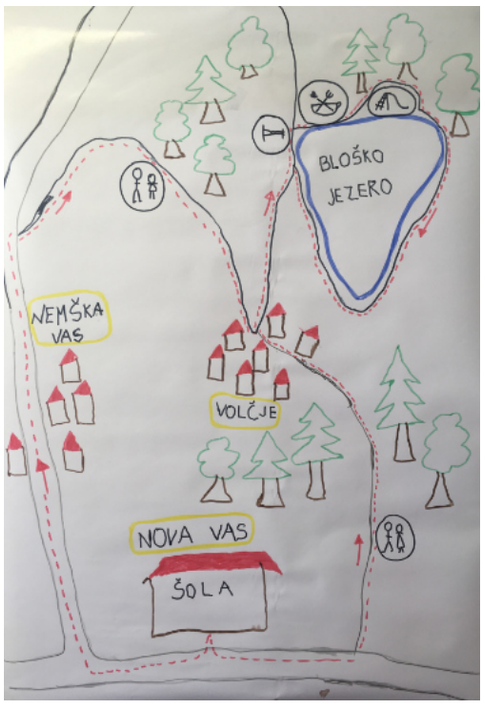
Neja Sterle

Slovenija, kot jo vidimo otroci – 2. del

V eni od preteklih številka Bloškega koraka smo vam z učenci predstavili del našega lanskoletnega projekta Sobivanje – »Slovenija kot jo vidimo otroci«. Tokrat pa je na vrsti še drugi del, ki predstavlja po eno znamenitost in aktivnost, ki lahko obiskovalcem naših krajev popestri dan.

Kot znamenitost smo predstavili nam vsem znanega bloškega smučarja, njegove smuči, oblačila tistega časa in pomen smučanja v starih časih. S svojimi spretnimi prstki so učenci umetelno ustvarili pravega bloškega smučarja, ki so ga naredili s pomočjo plastelina, dodali so mu lesene paličice za smuči in 'špino' za palico, s katero se je odrival in lovil ravnotežje. Bločani so bili pravi mojstri v izdelovanju smuči. Med brskanjem po spletu smo ugotovili, da so zanje uporabljali domači brezov, bukov, brestov les ... Zaradi svoje gostote in lahkega ukrivljanja pa so imeli še najraje bukov les. Smuči so bile dolge približno 150 cm in široke do 20 cm. Na njih pa so bili usnjeni jermeni za pritrjevanje čevljev. Tako kot danes so si tudi tedaj pomagali s palico, le da je bila ta lesena in dolga tja do dveh metrov. Z njo so zavirali, spreminjali smer, hkrati pa jim je služila tudi kot opora. Danes ne smučamo več kot nekoč, a tu in tam se na bregu za šolo še spremenimo v prave bloške smučarje in se po strmini spustimo s starimi bloškimi smučkami ter tako vsaj malo spoznamo, kako so nekoč živeli naši predniki. Se pa v zimskem času med športno vzgojo radi podamo na tek na smučeh, če nam je le zima naklonjena s svojo belo snežno odejo.

Predstavili smo tudi popotni zemljevid za vse, ki bi se iz Nove vasi želeli peš odpraviti do Bloškega jezera na Volčjem. Na Bloški planoti je vedno živahno in razgibano. Kadar zima pobeli naše poljane, k nam od vsepovsod pridejo ljudje, ki radi tečejo na smučeh po lepo urejenih tekaških progah. →

Popotni zemljevid

Še zadnje umetnine

Za konec šolskega leta pa vam v pozdrav pomahamo z našima zadnjima izdelkoma letos in komaj čakamo na novo ustvarjane spet septembra.

Bloški smučar (levo) in pločevinasta hodulja (desno)

Okrasni prtički (levo) in shranjevalnik barvic (desno)

→ Ko spomladi ozelenijo travniki, se vrnejo lastovke, štorklje, travnike prekrije odeja cvetlic in takrat je že pravi čas, da se s kolesom poženemo čez drn in strn po naši planoti. In ko se voda v Bloškem jezeru vsaj malo ogreje nad ledišče, se pogumni Bločani že kopamo. Turisti pa v vodi raje čofotajo v poletnih mesecih, ko je prijetno toplo. Najmlajšim pride prav urejeno otroško igrišče, malo večjim pa vodni tobogan. Lakoto in žejo si lahko potešijo v okrepčevalnici poleg jezerca. Vsako leto se v pomladanskih dneh učenci skupaj s starši in sorodniki podamo na pohod od šole do Bloškega jezera. To je za nas postal že kar tradicionalni pohod generacij. Tudi mi ob jezeru naredimo daljši postanek, kjer se okrepčamo in si dan popestrimo s športno-družabnimi igrami. Lepo vabljeni, da se tudi vi kdaj v poletnih dneh ohladite ob jezeru, popijete limonado ali pa se v senci mogočnih dreves odpočijete ob pogledu na čudovito naravo in preberete kakšno lepo knjigo.

Anica Sterle

Najprej smo iz lesa naredili shranjevalnik za barvice. Upam, da odslej ne bodo več ležale vsepovsod, ampak bodo vedno lepo pospravljene na svojem mestu. Poleg vrtanja in brušenja smo preizkusili tudi pirograf. Nekateri so z njim delali prvič, vsi pa so bili uspešni, saj nam je delo uspelo brez poškodb.

Ker pa nam je od pletenja košaric ostalo kar nekaj volne, smo si spletli še manjši namizni prtiček. Nekateri so rekli, da ga bodo uporabili kot podstavek za vazo ali kozarec, drugim bo krasil okensko polico …

Leto pa smo zaključili s preprosto igračo – hoduljami. Celo leto smo pridno zbirali pločevinke in na koncu se jih je nabralo dovolj, da si je vsak napravil par hodulj. Najprej smo pri dnu pločevinke zvrtali dve luknjici, nato smo jo okrasili z volno, ji dodali debelejšo vrv za držalo in se pognali po razredu proti vratom, na igrišče …

Prišli smo do konca letošnjega ustvarjanja. Za zaključek bi rada pohvalila vse, ki so letos sodelovali pri neobveznem izbirnem predmetu tehnika, saj so se s svojim natančnim delom, iznajdljivostjo in ustvarjalnostjo resnično izkazali.

Dragi učenci, bili ste nadvse spretni, potrpežljivi in vztrajni! Kar tako naprej!

Anica Sterle

Noč v šoli

Astronomski lov na zaklad

Letos smo izvedli že tretjo Noč v šoli, ki je bila namenjena nadarjenim učencem 7., 8. in 9. razreda. V šoli smo spali iz petka 30. 5. na soboto 31. 5.

Zbrali smo se malo pred 18. uro in si uredili ležišča iz blazin.

Večer smo nadaljevali z astronomskim lovom na zaklad. Učenci so v okolici šole iskali modele notranjih planetov, ki so bili pomanjšani v merilu in razporejeni na tisti dan v našem Osončju. Upoštevane so bile tako razdalje kot tudi samo merilo premerov planetov.

Vse to delo nam je pobralo veliko energije, zato smo si morali pripraviti večerjo. V učilnici gospodinjstva smo pekli pice, pojedli pa smo tudi vse domače dobrote, ki so jih učenci prinesli od doma. Čas po večerji smo preživeli v telovadnici pri igri odbojke, sledil je dober film in nato še spanje. To je zares posebno doživetje, da lahko spiš v prostoru, kjer je spanje čez dan strogo prepovedano.

Pokonci smo bili že ob 6. uri zjutraj. Pripravili smo si zajtrk, pospravili za seboj in

odšli domov. Devetarji pa v Ljubljano na nagradni izlet, ker so vseh devet let pridno brali knjige.

Ester Palinkaš in Tina Troha

Četrtošolci odkrivajo muzeje

Na bloških smučeh

Učimo se na različne načine. Mnogo zanimivega se naučimo tudi ob obisku muzejev. V drugi polovici letošnjega šolskega leta smo obiskali kar dva.

Pozimi smo dolgo čakali na sneg in v mesecu februarju je snežna odeja končno prekrila tudi naše kraje. Obiskali smo domači muzej, Muzej Bloški smučar. Naučili smo se, zakaj so nastale bloške smučke, kdo vse jih je uporabljal, iz kakšnega lesa so jih izdelovali in kdo jih je prvi opisal. Da znamo mladi Bločani še vedno uporabljati bloške smučke, smo tudi praktično dokazali. Smučke nam je posodil gospod Leopold Mišič, ki nas je tudi vodil po muzejski razstavi.

V mesecu maju smo skupaj s petošolci obiskali Notranjski muzej Postojna. Ogledali smo si muzejsko razstavo in spoznali veliko zanimivih stvari o kraškem svetu, ki je tudi naša domača pokrajina. Ogledali smo si tudi eno od največjih dragocenosti muzeja, to je grajski zaklad iz Predjame, ki so ga leta 1991 odkrili med temeljito prenovo grajskega kompleksa Predjamskega gradu. Na praktični delavnici smo se preizkusili v ustvarjanju z naravnimi materiali in izdelali vsak svoj umetniški izdelek. V Postojni smo si ogledali tudi potujočo knjižnico – bibliobus, ki nam jo je prijazno predstavil gospod Rok Ulaga.

Helena Šivec

V zmajevem kraljestvu znanja

Jamske stene smo zamenjali za papir in ustvarjali z naravnimi materiali.

Na toplo in sveže majsko jutro smo se radovedni učenci 4. in 5. razreda podali na prav posebno potovanje – v Postojno, kjer smo raziskovali naravno in kulturno dediščino krajev, prežetih z zgodbami in skrivnostmi.

Dan smo začeli s pripovedjo o zmaju, ki naj bi nekoč prebival v osrčju Postojnske jame. V davnih časih, ko še ni bilo elektrike in radovednih turistov, so domačini verjeli, da v temni, megleni jami z nenavadnimi zvoki prebiva strašni zmaj. Ob močnem deževju je podzemna reka Pivka iz jame naplavila čudne rožnate živalice z repki in drobnimi nogami, za katere so ljudje verjeli, da so zmajevi mladiči. Danes vemo, da so bile to človeške ribice – skrivnostna bitja podzemnega sveta, ki jih danes poznamo kot simbol slovenskega krasa.

Naša prva postaja je bil Notranjski muzej Postojna, kjer sta nas vodiča popeljala skozi čarobni svet krasa – od kapnikov do jamskih živali in zgodovine ljudi, ki so tu živeli tisočletja pred nami. Navdušeni smo opazovali mogočno okostje jamskega medveda in se udeležili ustvarjalne delavnice »kamena doba v Betalovem spodmolu«. Tam smo spoznali, kako so živeli ljudje v prazgodovini in kako so s preprostimi sredstvi izražali svoje misli. Tudi mi smo se preizkusili v prazgodovinskem slikanju – z ogljem, zemljo in naravnimi barvili smo ustvarjali svoje jamske mojstrovine.

Za zaključek našega pravljičnega dne smo obiskali še Mestno knjižnico Postojna, kjer nas je pričakal bibliobus – potujoča →

Naravoslovni dan

Narava – naša zdravilka

Aprila smo se učenci prve triade odpravili v Mestni muzej, kjer so nam, prvarjem, predstavili veščine iz pradavnine. Odpotovali smo 5000 let v preteklost in spoznali življenje koliščarjev. Preizkusili smo se v sestavljanju kopije najstarejšega kolesa z osjo, v streljanju z lokom, obdelavi kamenja, predenju niti, tkanju, oblikovanju kruha, netenju ognja in v slikanju na kožo.

Pravzaprav bi to lahko počeli tudi doma. Pozivamo starše, da za nas doma pripravijo igre in delo, kot so ga počeli včasih, skupaj bomo prav gotovo uživali. Komaj čakamo.

Učiteljica Petja Ilejšič z vzgojiteljico Laro Levstek in prvarji

V svetu jamskih bitij in prazgodovine – znanje žari v očeh.

→ knjižnica, ki s knjigami razveseljuje ljudi tudi v najbolj oddaljenih krajih. Prijazni knjižničar nam je predstavil svoje delovanje, pokazal notranjost in nam razkril, kako knjižnica na kolesih širi zgodbe, znanje in dobro voljo po okoliških vaseh.

Takšni dnevi so kot čarobne zgodbe, ki jih ne najdemo le v knjigah, temveč jih pišemo sami – s koraki po skrivnostnih poteh, z radovednimi pogledi in s srcem, odprtim za nova spoznanja. Narava, kultura in knjige so nas ta dan popeljale v svet, kjer se znanje prepleta z domišljijo, in nas obogatile na prav poseben, skoraj pravljičen način.

Neja Sterle

Nastopamo

Mačji ples

Da, prvarji radi tudi nastopamo. Začeli smo z nastopom na proslavi ob kulturnem prazniku z naslovom Maček Muri.

Muri se je v spremstvu mačkonov in mačkic pojavil v družbi muce Mace. Maco je peljal na kosilo in se z njo družil ter prijateljeval. Vsi ostali mački in mačkice pa so ga pridno spremljali s plesom in igro na kitaro. Na koncu so vsi utrujeni zaspali in se potopili v mačji svet sanj.

Kdo se boji velikega odra? Mi že ne!

Drugi nastop pa je bil folklorni. Predstavili smo splet (igre, plese, zbadljivke in pesmi) z naslovom Biba leze. Nastopali smo na državnem tekmovanju Vesele šole in na območnem srečanju otroških folklornih skupin. Bili smo zelo pohvaljeni, predvsem zato, ker je nastopal cel razred. S harmoniko nas je spremljala devetošolka Ajda Milavec. Na velikem odru v Kulturnem domu v Cerknici smo bili kar malo domišljavi.

Slika pa pove več kot tisoč besed.

Učiteljica Petja Ilejšič z vzgojiteljico Laro Levstek in prvarji

Lotili smo se veščin iz pradavnine.

Medvedkova jopica

Oblečeni medvedki

Pri Eko bralni znački smo brali pravljico o medvedkovi jopici. Medvedek je imel svojo najljubšo jopico, ki mu jo je spletla babica. Jeseni, ko je bil čas, da jo ponovno obleče, je opazil, da mu je premajhna. Bila je raztrgana in brez gumbkov. Hodil je po gozdu in jo ponujal živalim. Večina med njimi se je nad njo zmrdovala, nihče je ni maral. Kar naenkrat mu je veter iz rok odnesel jopico in z njo pokril zajčke, ki jih je zeblo. Mamica zajčica je bila navdušena nad darilom z neba. Zajčki pa so se še dolgo greli v zeleni jopici.

Mi smo medvedku spletli novo jopico.

Učiteljica Petja Ilejšič s prvarji in vzgojiteljico Laro Levstek

Katero barvo volne naj izberem?

Pohodi v prvem razredu

Vsak cilj je dosežen, tudi če ni daleč.

V prvem razredu so priporočeni trije krajši pohodi. Seveda smo izvedli vse tri.

Na enem od njih pa smo imeli nekaj smole. Med pohodom je nenadoma začelo rositi. Podali smo se čez njive po bližnjici nazaj, vendar je bila zemlja lepo namočena še od prejšnjih dni. Sicer nam je prijetna mehka, gladka in blatna podlaga prijala, toda imeli smo umazane superge in premočene nogavice.

Ko smo prišli v šolo, smo imeli veliko dela s čiščenjem obutve. Nekateri med nami so superge kar cele namočili v vedro z vodo. Ti otroci so domov odšli v spremstvu zvokov čmok, čmok, čmok. No, skratka – naučili smo se, da čevlje čistimo od strani, da velike kose podrgnemo ob travo ali z nekim predmetom in kasneje nežno z vlažno krpo odstranimo umazanijo. Nogavičke smo posušili na radiatorju.

Dan je bil vse prej kot dolgočasen.

Hvala staršem, ker ste doma dokončali naše delo.

Učiteljica Petja Ilejšič z vzgojiteljico Laro Levstek in prvarji

Prvarska ‘žehta’

Lov za zakladom

Otroci so navdušeno iskali namige in sledili pravi smeri.

V skupini Čebele smo imeli na sončen aprilski dan Lov za zakladom.

Srečanje je potekalo v popoldanskem času ob Bloškem jezeru. Otroci so skupaj s starši ob dogovorjeni uri prišli do cerkve na Volčjem. Nato smo sledili rumenim oznakam, ki so nas vodile od postaje do postaje z nalogami.

Otroci so navdušeno iskali namige in sledili pravi smeri. Pridno so opravili naloge, ki so bile zapisane v rumenih kuvertah. Staršem so tako zapeli nekaj pesmic, ki smo jih spoznali v letošnjem letu, in prikazali nekaj gibalnih uprizoritev – bansov, s skupnimi močmi zgradili hišice iz naravnega materiala in se preizkusili v ciljanju tarče.

Pot nas je vodila ob jezeru, preko travnika in gozda. Pod košatimi smrekami pa se je skrival čisto pravi zaklad, ki so ga otroci seveda uspešno odkrili.

Popoldne na svežem zraku je hitro minilo.

Urška Praznik

Prikazali smo nekaj gibalnih uprizoritev – bansov.

Metulji izdelujejo lesene hiške z mlinom

Izdelovanje hišic

Konec maja nas je v skupini obiskal Lenartov oči, gospod Tomaž Primožič.

Otroci so najprej poiskali »skriti zaklad« v žagovini. Našli so lesene dele, ki so jih pobrusili in jih zalepili. Nastala je prava hiša z mlinčkom.

Rokovali so se s čisto pravo baterijsko vrtalko ter se preizkušali v vijačenju in merjenju.

Gospod Tomaž, iskrena hvala za popestritev vrtčevskega dopoldneva. Res je bilo lepo opazovati radovedne otroške oči, polne iskric zadovoljstva.

Otroci iz skupine Metuljev s Saro in Romano.

Sara Šega

Iskanje skritega zakada

Sirup iz smrekovih vršičkov

Polnjenje kozarca

Topli spomladanski dnevi so nas pogosto vabili v našo gozdno igralnico.

Poleg raziskovanja gozda smo skupaj nabrali tudi smrekove vršičke. V igralnici smo jih napolnili v kozarce in jih postavili na sonce. Sedaj pa vsak dan nestrpno čakamo, kdaj bomo naš sirup lahko tudi poizkusili.

Otroci iz skupine Metuljev s Saro in Romano.

Sara Šega

Nabiranje smrekovih vršičkov

Na obisku pri Kekcu

Otroci v družbi Kekca in Pehte//Mateja Trontelj Zgonc

Vrtčevski skupini Murni in Mravlje smo se polni pričakovanj z avtobusom odpeljali v Kekčevo deželo, skrito med čarobnimi gozdovi v bližini Kranjske Gore. Ob prihodu nas je pričakala vodnica ter »Bedanc bus«, ki nas je popeljal v notranjost dežele. Z otroki smo se podali na vznemirljivo pustolovščino, kjer smo se srečali z različnimi nalogami in skrivnimi prehodi.

Na poti skozi Kekčevo deželo smo srečali Mojco, Kekca in Brenclja, skupaj z njimi pa smo morali biti zelo pogumni – Bedanec nam je namreč prekrižal pot, zato smo se morali hitro umakniti na varno. Ob koncu poti nas je pri teti Pehti pričakalo prijetno presenečenje – domače pecivo in topel zeliščni čaj, s katerim smo se lahko okrepčali.

Dan v Kekčevi deželi je minil prehitro. Domov smo se vrnili polni vtisov, novih spominov in nasmejanih obrazov.

Lara Markovič

Kekčeva dežela//Lara Marković

Velikanka Vekoslavka razveselila vse generacije

Velikanka Vekoslavka na potovanju//Urša Zbačnik

V predšolski skupini Murni smo z otroki pripravili dramsko predstavo Velikanka Vekoslavka, prirejeno po knjigi Velikan Vekoslav avtorice Lucie Emiliani. Otroci so pri ustvarjanju aktivno sodelovali – soustvarjali so besedilo z improvizacijo, sodelovali pri oblikovanju scene in z veseljem prevzeli igralske vloge.

Predstava je nastala kot skupno delo celotne skupine, saj so pri nastopu sodelovali prav vsi otroci, vsak s svojim edinstvenim prispevkom. Uprizorili smo jo večkrat – za vrtčevske otroke, šolarje, starše ter dedke in babice, ki so jih nagradili z bučnim aplavzom.

Otroci so skozi ustvarjanje dokazali, da vztrajnost, sodelovanje in veselje obrodijo najlepše sadove.

Lara Marković

Otroci in njihova podpora//Lara Marković in Urša Zbačnik

GASILSKA ZVEZA CERKNICA

70-letnica GZ Cerknica

V petek, 16. maja, je Gasilska zveza Cerknica obeležila častitljiv jubilej – 70 let neprekinjenega delovanja. Slavnostna prireditev, ki se je ob tem jubileju odvila v znamenju zahvale vsem generacijam gasilcev, je povezala številne prostovoljce, goste in predstavnike lokalne skupnosti.

Župan občine Bloke Jože Doles je v imenu občine Bloke prejel odlikovanje Gasilske zveze Cerknica. Odlikovanje je prejela tudi Civilna zaščita občine Bloke.

Zveza, ustanovljena 31. julija 1955, danes združuje kar 17 prostovoljnih gasilskih društev iz občin Cerknica in Bloke. Pomemben del Gasilske zveze Cerknica predstavljata tudi prostovoljni gasilski društvi iz občine Bloke – **PGD Nova vas na Blokah** in **PGD Velike Bloke**. Obe društvi z dolgoletno tradicijo igrata ključno vlogo pri zaščiti ljudi in premoženja na tem območju. S svojo predanostjo, prostovoljstvom in neomajno voljo prispevata k varnosti občanov, h krepitvi solidarnosti ter k nadaljnjemu razvoju gasilstva v celotni regiji.

Praznovanja so se poleg številnih gasilcev in predstavnikov regijskih zvez udeležili tudi visoki gostje, med njimi župan občine Bloke, g. Jože Doles, ki je s prisrčnim nagovorom izpostavil pomen sodelovanja med občino in gasilskimi društvi. Prisotni so bili tudi Sadni Curk, poveljnik Regijskega štaba Civilne zaščite za Notranjsko regijo, mag. Aleš Klemenc iz Uprave za zaščito in reševanje Postojna, ter poveljnika civilnih zaščit obeh občin – Matjaž Knap (Cerknica) in David Hiti (Bloke).

Slavnostni program so z bogato vsebino dopolnili:

- Kulturno društvo Notranjski rogisti
- Mešani gasilski pevski zbor PGD Iga vas
- Otroška folklorna skupina Folklornega društva Rakek
- Učenci OŠ Notranjski odred Cerknica

Ob tej pomembni obletnici so bila izrečena številna priznanja, zahvale in spodbudne misli. Dogodek je bil poklon vsem, ki so s prostovoljnim delom gradili in še vedno gradijo moč gasilstva na Blokah in širšem območju.

Iskrena hvala vsem gasilcem iz občine Bloke, ki s svojim trudom, srčnostjo in neomajno voljo predstavljate zgled požrtvovalnosti ter pomembno soustvarjate zgodbo Gasilske zveze Cerknica.

Klara Otoničar // Ljubo Vukelič

DRUŠTVO VODA

Pohod ob svetovnem dnevu voda

Ob svetovnem dnevu voda, 22. marca 2025, smo se člani Društva Voda podali na pohod do slapa Kobilji curek. Gre za najvišji slap na Dolenjskem. Nahaja se v občini Velike Lašče. Kljub začetnemu dežju nas je kasneje razveselilo sonce, ki je osvetlilo pomladno prebujajočo se naravo.

Gozdni rezervat Kobilji curek (levo) in dvostopenjski slap Kobilji curek (desno)

Pot smo pričeli pri gasilskem domu v vasi Rob, kjer smo parkirali avtomobile. Od tam smo sledili označeni geološki poti, ki nas je vodila skozi gozdni rezervat Kobilji curek, velik tri hektarje. Naravni rezervat je znan po svoji geološki pestrosti ter bogatem rastlinskem svetu, med drugim tudi po rastišču kranjskega jegliča, slovenskega endemita.

Med potjo smo lahko videli raznolike kamnine, kot so peščenjak, tuf, apnenec, dolomit in lehnjak, ki se na kratkih razdaljah hitro menjavajo. Poleg tega smo si lahko ogledali tudi ostanke rimskega zapornega zidu, del poznorimskega obrambnega sistema Claustra Alpium Iuliarum. Rimljani so namreč med Alpami in Jadranom dogradili zaporne zidove s spremljajočimi vojaškimi objekti, ki so Rimski imperij varovali pred vdori vzhodnih plemen.

Po približno 2,5 km hoje smo prispeli do slapa Kobilji curek, ki v dveh stopnjah pada preko apnenčastega skalnega roba, skupne višine 30 m. Slap je dobil svoje ime po legendi, ki pravi, da ga je poimenoval furman, ki je opazoval kobilo pri uriniranju in ga je slap spomnil na ta prizor.

Ob slapu smo se ustavili, prisluhnili šumenju vode in občudovali naravo. Pohod smo zaključili z občutkom povezanosti z naravo in zavedanjem o pomenu vode za življenje. Dogodek je bil odlična priložnost za druženje, izobraževanje in ozaveščanje o pomenu ohranjanja naravnih vodnih virov.

Naj na koncu povzamemo še letošnjo osrednje sporočilo Združenih narodov ob svetovnem dnevu voda, ki je »Ohranimo ledenike«. Tema poudarja pomen ledenikov za globalni vodni krog in potrebo po njihovem varovanju. Hitro taljenje ledenikov povzroča negotovost v vodnih tokovih, kar ima globok vpliv na ljudi in planet. Le s sodelovanjem lahko zmanjšamo emisije toplogrednih plinov in trajnostno upravljamo s staljeno vodo v korist ljudi in ekosistemov.

//Anja Hostnik, Društvo Voda

PGD NOVA VAS

Toplo vreme kar kliče po gasilskih aktivnostih

Kar težko rečemo, da smo se gasilci »prebudili iz zimskega spanca«, saj nam tempo aktivnosti preko celega leta ne dopušča, da pademo v spanec. Če so v zimskih mesecih na sporedu protokolarne obveznosti in vaje v notranjosti gasilskega doma, pa spomladansko toplo vreme izkoristimo, da svoje znanje in veščine utrjujemo v zunanjem okolju.

Evakuacija učencev iz razredov na zbirno mesto ter prikaz gašenja // Damjana Ožbolt

4. maja goduje sv. Florijan, zavetnik gasilcev. Varuje nas pred požari in povodnjijo, njegova podoba pa krasi pročelje marsikaterega gasilskega doma in gasilskega prapora. V njegovo počastitev smo gasilci iz Nove vasi in Velikih Blok že tradicionalno sodelovali pri gasilski maši, ki je potekala ravno na njegov god, 4. 5. 2025, v cerkvi pri Sv. Trojici.

Ker živimo hiter tempo življenja, so spremembe postale stalnica, možnosti za nastanek nezgod pa na vsakem koraku. Ravno zaradi slednjega smo v preteklih mesecih v preventivo vključili širšo javnost – prebivalce Blok. V soboto 10. 5. 2025 smo se gasilci z Bloške planote povezali z OŠ Toneta Šraja Aljoše ter **pripravili simulacijo vaje, ki je ponazarjala evakuacijo učencev ter preostalih zaposlenih v šoli v primeru požara**. Takšna vaja je sedaj že postala stalnica. Tokrat smo vključili tudi starše in ostale udeležence, ki so bili evakuirani na zbirno mesto le malo prej, predno se je evakuacija začela tudi z učenci. Da bi vaja izgledala »kot pravi požar«, smo gasilci zadimili hodnik in stopnišče ter tako v otrocih prebudili adrenalin realističnosti dogodka. Gasilci obeh društev sistematično in redno delamo z gasilsko mladino, kar je bilo vidno tudi ob evakuaciji, saj so postopki tekli tako, kot je zapisano v šolskih učbenikih. Ob tem pa so tudi starši dobili vpogled »iz prve vrste« v protokol, ki ob takšnih dogodkih poteka. Predno pa so se vsi skupaj, polni vtisov doživete vaje, odpravili na pohod do Bloškega jezera, smo jim gasilci prikazali tudi vajo reševanja ukleščene osebe izpod drevesa, uporabo različnih vrst gasilnih aparatov ter prikaz gašenja vročega olja z vodo, ki v najmlajših in tudi tistih malo manj mladih vedno znova prebudi začudenje.

Z zgornjo vajo pa se mesec maj še ni zaključil. Že 20. 5. 2025 **smo v podjetju Granital, industrijskem obratu na Blokah, v prostorih bivše Kovinoplastike Lož, v sodelovanju s PIGD Kovinoplastika Lož in PGD Velike Bloke preko vaje spoznali delovanje in potencialne nevarnosti** omenjenega podjetja na Blokah. Popoldan so bili za namen vaje proženi pozivniki, na katerih je v oči bodel napis, da je prišlo do požara v omenjenem podjetju. Po prihodu na kraj smo prejeli informacije, da sta v objektu ostali ujeti dve osebi. Zaradi obsežnosti požara/vaje in velikosti podjetja sta bili za pomoč proženi tudi sosednje društvo Velike Bloke ter PIGD Kovinoplastika, ki ima opremo za gašenje in reševanje v primeru kemičnih nesreč. Po prihodu vseh enot na kraj dogodka so stekli notranji napadi, gasilci so iz notranjosti podjetja rešili obe onemogli osebi ter ju predali v oskrbo bolničarjem, ki so ju pregledali do prihoda nujne medicinske pomoči ter pogasili do-

mnevni požar. Vajo, na kateri je sodelovalo preko 40 gasilcev iz treh društev, lahko označimo kot zelo uspešno. Po kratki analizi smo skupaj z zaposleni stopili v notranjost podjetja, kjer so nam razkazali linijo izdelave lijakov ter nas podučili o glavnih komponentah, sestavinah le-teh ter o potencialnih nevarnostih. Ob tem se iskreno zahvaljujemo podjetju Granital, da nam je omogočilo izvedbo vaje v svojem podjetju.

Vaja – požar podjetje Granital//📷 Andrej Tratnik in Diana Drobnič

V mesecu maju nas je več kot 25 prvih posredovalcev iz PGD Nova vas na Blokah in PGD Velike Bloke **obnovilo svoje licence za prve posredovalce**, kar je tudi že postala stalnica v bloški občini. Zadovoljni smo, da smo na obnovitvenem tečaju videli tudi nove, mlade obraze, ki so v preteklem letu opravili tečaj za prve posredovalce in se odločili, da svoje licence prvič podaljšajo.

Mladi obrazi na tečaju za prve posredovalce//📷 Eva Premrov

Čeprav so bili spomladanski meseci zelo intenzivni, smo **mentorji skupaj z našimi najmlajšimi člani našli čas za skupne treninge in udeležbo na tekmovanjih**. Spomladanski meseci so tudi za najmlajše gasilce naporni, saj se je v razmaku štirih mesecev razvrstila kopica obveznosti. V mesecu aprilu smo v sodelovanju z OŠ Nova vas, kjer poteka gasilski krožek, zaključili tečaj za »pionirja I«. Tečaj je obiskovalo in uspešno zaključilo 21 učencev iz obeh društev. Zadnji petek v aprilu smo v Novi vasi organizirali in uspešno izpeljali tradicionalno mladinsko tekmovanje za pokal Martina Krpana, kjer sta naše društvo zastopali dve ekipi mladincev ter osvojili 1. in 2. mesto. Le tri tedne kasneje pa smo se s petnajstimi ekipami odpravili na občinsko orientacijo v Loško dolino, natančneje v Babno Polje. Kljub vremensko zelo spremenljivim razmeram, od sončnega jutra do deževnega popoldneva, so tekmovalci v petih kategorijah pokazali bloško trmo, ki je kar šest ekip popeljala na regijsko orientacijo, ki se je odvijala teden dni kasneje v GZ Logatec, v Hotedršici. Da smo Bločani 'hribci' in nam klanec ni ovira, se je izkazalo pri razglasitvi rezultatov – tri ekipe so se uvrstile na zmagovalne stopničke, dve ekipi (ekipa pionirjev in ekipa pripravnikov) pa je v svojih kategorijah osvojila 2. in 1. mesto in si tako priborila tudi vstopnico za državno orientacijo, ki se bo odvijala septembra v gorenjski regiji. Iskrene čestitke vsem udeležencem in njihovim mentorjem.

Mladi tekmovalci//📷 Luka Marolt in Damjana Ožbolt

Čeprav se tekmovalne aktivnosti še ne zaključujejo, pa smo z mislimi že usmerjeni k prevzemu novega gasilskega vozila za prevoz moštva (GVM). Uradni prevzem bo na naši tradicionalni veselici, ki se bo odvijala 20. 7. 2025. Zabavali nas bodo Modrijani, ki bodo poskrbeli za hitre plesne gibe. Že sedaj vljudno vabljeni!

Z gasilskim pozdravom »NA POMOČ!«

✎ Simon Rigler in Eva Premrov

PGD VELIKE BLOKE

Pregled pomladnih aktivnosti

V spomladanskih mesecih smo bili gasilci iz Velikih Blok zelo aktivni, poudarek pa je bil na delovanju mladine in operative.

Vaja v podjetju Zamet // Diana Drobnič

Ob koncu marca smo v garaže gasilskega doma pripeljali novo vozilo, zato so bile gasilske vaje operativnih gasilcev namenjene spoznavanju nove opreme in delu z njo. V aprilu smo izvedli vajo v skladišču lesnih sortimentov podjetja Zamet v Velikih Blokah. Na primeru delovne nesreče, kjer je oseba ostala ujeta med hlodi, smo spoznavali pravilno uporabo dvižnih blazin in hidravličnega razpirala. Žal smo se z nesrečami podobnega tipa že srečevali v preteklosti, zato je ključnega pomena obnavljanje znanja oziroma poznavanje ustreznih postopkov reševanja. V preteklosti smo že izvedli nekaj vaj v različnih podjetjih v našem požarnem okolišu, saj s tem tudi spoznamo delovanje podjetja ter identificiramo potencialne nevarnosti, kar bi nam omogočilo hitrejše in učinkovitejše posredovanje v primeru dejanske nesreče. S podobnim pristopom nameravamo nadaljevati tudi v prihodnje.

Tradicionalno sodelovanje pri gasilski maši pri Sv. Trojici v počastitev sv. Florijana, zavetnika gasilcev

Ekipa mladink po startu na tekmovanju iz orientacije//Dejan Miklavčič

Znanje, ki smo ga pridobili na vaji, smo prikazali tudi v sklopu vaje evakuacije osnovne šole v maju. Odzvali smo se tudi vabilu gasilcev iz PGD Hrib Loški Potok in jih obiskali na dnevu odprtih vrat. Skupaj z gasilci iz Nove vasi in Loža smo sodelovali na vaji v obratu Kovinoplastike Lož v Novi vasi, kjer smo poleg vaje gašenja in reševanja ter preiskovanja prostorov tudi spoznali delovanje novega industrijskega obrata. Vseh vaj in aktivnosti operative se je udeleževalo lepo število gasilcev, predvsem pa smo bili veseli novega kadra, ki se nam je pridružil v preteklih mesecih.

Gasilska mladina je imela popoldanske urnike zapolnjene s pripravami na tekmovanje iz orientacije, ki smo se ga udeležili s štirimi ekipami. V soboto 17. maja so svoje znanje pokazali v Babnem Polju. Vsi so se odrezali odlično, ekipa pionirjev – Urban, Veronika in Filip – pa se je z doseženim 2. mestom uvrstila na regijsko tekmovanje. To je potekalo v soboto, 24. maja, v Hotedršici, domov pa so se vrnili z osvojenim osmim mestom.

V začetku maja, ob prazniku sv. Florjana, smo se gasilci iz Velikih Blok skupaj z gasilci iz Nove vasi udeležili tudi Florjanove maše, ki je bila letos pri Sveti Trojici. Po maši smo poskrbeli še za prijetno druženje ob prigrizku in žlahtni kapljici.

Kljub temu da je poletni čas bolj dopustniško obarvan, pa pogled v načrtovane aktivnosti kaže na aktivne poletne mesece. Vsem, predvsem pa tistim, ki obiskujete šolo, želimo bloški gasilci lepe in predvsem mirne počitnice.

Matej Drobnič

Ekipa pionirjev po nastopu na regijskem tekmovanju//Diana Drobnič

DRUŠTVO LJUBITELJEV LETALSTVA VRABEC BLOKE

Vzletno-pristajalna steza na Blokah

Leta 2024 je minilo 90 let od ustanovitve jadralne šole na Blokah, zato smo načrtovali letalski miting in odprtje nove vzletno-pristajalne steze na Resju. Žal se je postopek registracije in ureditve vzletne steze zavlekel in v Društvu ljubiteljev letalstva na Blokah smo bili prisiljeni prestaviti načrtovano prireditev v letošnje leto.

Pristajalna steza, pogled proti Bloščku – jugovzhod//Klemem K.

Pomanjkljivosti na stezi so sedaj odpravljene, na novo je "izpeglana", posejana s travo in izpolnjeni so vsi pogoji, da se do jeseni travna ruša lepo utrdi. Takoj ko bo registracija zaključena, bomo določili datum in program prireditve.

Na tak način želimo oživiti spomin na pozabljeno dejavnost v našem kraju in zagotoviti pogoje za oživitev letalske dejavnosti, ki bi znala pozitivno vplivati na razvoj gospodarstva na Blokah.

Zopet vabimo ambiciozne, ustvarjalne posameznike, da se nam pridružijo v društvu, da bomo skupaj uresničili vse skrite želje na tem področju.

Kontakt: 041 751 580

Bojan Kraševec

BLOŠKI PLESALCI

Ponovno oživili obiske starejših v domovih upokojencev

Bloški plesalci še kar vztrajamo v plesu, druženju in ustvarjanju lepih spominov.

Bili smo že v domovih upokojencev v Logatcu in Cerknici, obiskati pa želimo večino domov v naši soseščini.

Letos smo ponovno oživili plesne nastope v domovih za starejše. S tem širjenjem dobre volje smo se ukvarjali že pred korono, nato pa smo zaradi nje to opustili. Letos pa smo se odločili, da ponovno štartamo s to humano dejavnostjo.

V ta namen smo oblikovali okvirni program plesov, ki naj bi bil osnova za priložnostne nastope.

Tako moramo poleg učenja novih plesnih korakov stalno obnavljati skupinske plese, da posamezni detajli ne uidejo iz spomina. Imamo torej vedno več dela, saj se spomin z leti ne izboljšuje.

Začeli smo v domu upokojencev Logatec, nadaljevali v Cerknici in tako naprej. Obiskati želimo večino domov v naši soseščini. V polnem teku so tudi priprave na plesno revijo v Ilirski Bistrici in ples v Kočevju. Letos načrtujemo tudi plesno prireditev doma, v Novi vasi, skupaj s Folklorno skupino DU Bloke.

Spremljajte naše objave in se vidimo na plesu!

Bojan Kraševec

SLOVENSKO DRUŠTVO HOSPIC

Priznanje prostovoljstvu

Mladinski svet Slovenije (MSS) je 15. maja 2025 že triindvajsetič podelil priznanja izbranim prostovoljkam, prostovoljcem in prostovoljskim projektom ter najboljšemu mladinskemu voditelju in mladinskemu projektu. Dogodek je gostila predsednica republike Nataša Pirc Musar.

Nominiranec za priznanje naj prostovoljec Ernest Margon s predsednico RS Natašo Pirc Musar

Na predlog Slovenskega društva HOSPIC je bil med nominiranci za priznanje tudi predsednik Območnega odbora Hospic Primorsko-Notranjska Ernest Margon. Pred petimi leti se je po predstavitvi dela Hospic v Pivki, gost je bil pater Karel Gržan, pridružil prostovoljcem Hospic in pomagal ustanoviti območni odbor. Z odlično ekipo prostovoljk in prostovoljcev na območju občin Bloke, Cerknica, Ilirska Bistrica, Loška dolina, Pivka in Postojna uresničuje poslanstvo društva in prispeva k bolj sočutni in humani družbi ter pomaga uresničevati temeljno vodilo društva: Dodajajmo življenje dnevom.

Sprejem pri predsednici Nataši Pirc Musar je bil priložnost za srečanje prostovoljcev, pa tudi vzpodbuda in nagrada za vse, ki sodelujejo kot prostovoljci in prostovoljke ter podpirajo prostovoljstvo v Sloveniji.

Slovensko društvo Hospic Območna enota Primorsko-Notranjska

DEVETDESETLETNICI

Ana Žgajnar in Zofija Jakopin

Ana Žgajnar iz Krampelj

Zofija Jakopin s Štorovega

ANA ŽGAJNAR IZ KRAMPELJ

Nekaj dni po rojstnem dnevu, ki ga je praznovala 27. marca, sva slavljenko obiskali v Deosu Cerknica. Ana je bila vesela najinega obiska in v prijetnem pogovoru je razkrila nekaj utrinkov iz svojega življenja. Trideset let je delala na Brestu, vendar vožnje niso bile tako enostavne kot danes, saj so bile zime veliko hujše. Do Nove vasi se je pripeljala s svojim motorjem, naprej je šla pa z avtobusom. Ob sobotah je morala pa kar z motorjem do Martinjaka, v vsakem vremenu, tudi ob hudi poledici, pa še brez čelade. V službo je rada hodila, saj je tako zaslužila svoj denar.

Doma sta z mamo redili po dve kravi, dva prašička, pa še kokoši sta imeli. Mleko je z vozičkom pripeljala do Hostnika, kjer ga je prevzel mlekar. Bilo je težko, a sta kar vztrajali. Sestra je delala v Ljubljani kot gospodinjska pomočnica, Ana pa je ostala na kmetiji in se poročila. Imela je dva otroka, sina Leona in hčerko Jožico. Dolga leta je morala vzdrževati vse štiri vogale pri hiši. »Čeprav je bilo težko, sem nekako vse prenesla,« se spominja.

Zelo je zadovoljna z oskrbo v domu: za rojstni dan so ji v jedilnici pripravili praznovanje. Pohvali tudi zdravnico, ki jo večkrat pride pogledat in se res zavzame za svoje paciente. Rada pogleda televizijo, bere in rešuje križanke. S tem si ohranja bistrega duha. Manjše opravke po Cerknici še lahko opravi sama.

»Ker sem vedno skromno živela, tudi zdaj nimam posebnih potreb. Zadovoljna sem z življenjem tukaj,« je zaključila Ana.

Skrivnost lepe starosti je dostojen odnos s samoto, je zapisal pisatelj Gabriel Garcia Marquez. Še lepša pa je starost, kjer lahko dostojno bivaš z drugimi in se čutiš sprejetega. S temi lepimi občutji sva odšli od slavljenke Ane in ji zaželeli še veliko zdravja in prijetnih dni v družbi stanovalcev in negovalcev doma Deos v Cerknici.

ZOFIJA JAKOPIN S ŠTOROVEGA

Visoki jubilej je 13. aprila praznovala v domu Deos Zofija Jakopin. »Pomembno je, s kom si deliš sobo, saj si deliš vse dobro in hudo,« nam je povedala in tudi to, da se s svojo sostanovalko odlično razume. Na življenje v domu se je kar lepo navadila.

Rojena je bila na Hitenem, poročila se je pa na Štorovo. Doma je gospodinjila in skrbela za kmetijo, saj so redili tudi po tri prašiče. Kar pet let je morala skrbeti za staro mamo, ki je bila v postelji. Z možem sta imela tri hčerke: Sonjo, Darko in Damjano. Danes je hiša na Štorovem zaprta. Če jo peljejo, gre domov samo pogledat. »Še vedno vem za vso zemljo, vse gozdove, le hodit ne morem več,« pove z grenkobo. Pri petindvajsetih letih je prebolela klopni meningitis, kar je bila huda preizkušnja. Od takrat naprej je imela hude glavobole in bila bolj krhkega zdravja.

Zelo jo je prizadela nenadna smrt moža in prezgodnja smrt hčerke Damjane, izgubila pa je tudi dva zeta. Kadar se prikradejo žalostni spomini, ji je v uteho njena sostanovalka. Razveseli se obiskov svojih hčera in vnukov, ki so ji pripravili lepo praznovanje.

»V domu je lepo poskrbljeno zame, sestre so prijazne, s sostanovalko pa greva tudi ven na sprehod. Ko bi le še bilo tako, kot je, pa da ne bi bilo bolečin,« zaključi naš pogovor.

Slavljenki želiva še veliko zdravja in prijetnih trenutkov z domačimi in družbo v domu Deos.

Na obisku sva bili Katja Lah Majkić in Marica Zgonc, ki je slavljenki obdarila v imenu Rdečega križa, območno združenje Cerknica-Loška dolina-Bloke.

Katja Lah Majkić

OBLETNICA VALETE

50-letnica zaključka osnovne šole

Letos je minilo 50 let, od kar je generacija letnika 1960/61 (do februarja) zaključila osnovnošolsko izobraževanje.

Po pouku v šoli Bistra buča. Ocene niso najboljše, popravljali bomo naslednji teden, če bo dež.//Zmago Drobnič

Za današnje čase smo bili velika generacija, saj nas je bilo v prvi razred vpisanih več kot 30 učencev. Trije učenci so se v naslednjih letih z družinami odselili v Cerknico, dobili pa smo nekaj novih. V 6. razredu so se nam pridružili učenci iz Rut, ki so osnovno šolo prej obiskovali v Mohorjah. V naš razred je prišlo 10 učencev, tako da smo bili od šestega razreda naprej v dveh oddelkih. V vsakem je bilo po 20 učencev. V teh petdesetih letih so, žal, trije sošolci že pokojni, ena sošolka pa je v Kanadi.

Za obletnico zaključka osnovne šole smo se odpravili na enodnevni izlet v Belo krajino. Izleta se je udeležilo 27 nekdanjih sošolk in sošolcev. Povabili smo tudi sošolce, ki so začeli prvi razred z nami in so se nato odselili. Vabilu so se z veseljem odzvali. Izlet je organizirala in odlično vodila sošolka Pavla. Ob klepetu na avtobusu in obujanju spominov je čas kar hitro minil. Prvi postanek za kavo smo imeli v Jugorju. Naslednja postaja je bil obisk šole Bistra buča. V njej smo bili deležni pouka, kot se je izvajal leta 1957. Poučeval nas je zelo strog učitelj s palico v roki. Spraševal nas je o zgodovini in drugih zanimivostih Bele krajine. Sedeti smo morali zravnano z rokami na hrbtu. Bili smo tako pridni, da ni bilo potrebno nikomur klečati na koruzi. Za današnje čase popolnoma nepredstavljivo ... Veliko smo se nasmejali odgovorom sošolcev in pripombam učitelja. Na koncu ure smo dobili spričevala. Še sreča, da smo imeli v svoji osnovni šoli manj stroge učitelje. Ob koncu pouka nas je prišla pozdravit županja občine Metlika, gospa Martina Legan Janžekovič, gasilska prijateljica naše vodičke Pavle. Vesela je bila, da smo si za izlet izbrali njene kraje.

Nato je sledil ogled muzejske hiše v Semiču, v kateri so shranjeni ostanki preteklosti Bele krajine. Kosilo smo imeli v okrepčevalnici Pod staro lipo. Da so časi zares drugačni kot 50 let nazaj, pokaže tudi to, da smo v času kosila poklicali sošolko v Kanado. Takoj se je odzvala našemu klicu in vsak je z njo spregovoril par besed. Skoraj vseh se je še spomnila. Tudi to je bilo nepozabno doživetje. Poklicali smo tudi dve učiteljici iz naših šolskih dni. Pozdravila nas je učiteljica Milena Kulič. Potepanje po Beli krajini smo zaključili z obiskom vinske kleti Lipec. Dobra kapljica, kos belokranjske pogače in glas harmonike – res je bilo veselo.

V večernih urah smo se v takem vzdušju vračali proti domu. Prijetno druženje je kar prehitro minilo. Nekateri izmed sošolcev so predlagali, da bi izlete organizirali kar na pol leta. Vsekakor ga bomo ponovili prej kot na okroglo obletnico, saj je od zadnjega izleta po Primorski minilo deset let.

Jožica Anzeljc

TRADICIONALNO ROMANJE ŽUPNIJE BLOKE

Romanje v Medžugorje

Od časov, ko je pri nas služboval, žal, že pokojni župnik Lojze Hostnik, je v naši župniji tradicija romanja v Medžugorje.

Romanje v Medžugorje, čeprav gremo nekateri tja vsako leto, je vedno enkratno, neponovljivo.

Združujemo ga z njegovo drugo župnijo Homec, iz katere se nam vsako leto pridružijo romarji. Tako smo tudi letos odšli v ta čudoviti kraj, ki ni čudovit zaradi kakšne posebne naravne lepote, ampak zaradi molitveno-duhovnega naboja, ki ga medžugorski romar lahko tam doživi. Tja smo se iz bloške in okoliških župnij odpravili v zgodnjih jutranjih urah prvega maja. Po večurni vožnji najprej do Homca, potem pa čez Metliko in po avtocesti do meje z Bosno. Po enournem čakanju na mejni kontroli smo nato kmalu prispeli na cilj.

Po namestitvi v hotelu smo se brez obotavljanja povzpeli na grobo kamnito pot do kraja Marijinega prikazovanja, na Crnico, nato pa takoj k sveti maši, pri kateri je bilo navzočih okrog 6000 ljudi iz vseh koncev Evrope, pa tudi iz drugih delov sveta. Naslednji dan smo se ob 5. uri zjutraj podali na hrib Križevac, na vrhu katerega stoji velik betonski križ, ki je bil postavljen v svetem letu 1933. Od vznožja hriba do križa po grobi kamniti poti potekajo postaje križevega pota, ob katerih molimo in premišljujemo Jezusovo trpljenje. Kljub zgodnji uri je bilo tam že kar precej ob molitvi vzpenjajočih se romarskih skupin. Kot običajno smo se po zajtrku v hotelu odpravili na izlet v sedaj že kar lepo obnovljeni Mostar. Tam smo letos prvič obiskali frančiškansko cerkev sv. Petra in Pavla z veličastnimi in čudovitimi mozaiki. Nekateri smo se povzpeli v visokovzpenjajoči se stosedemmetrski zvonik, od koder se ponuja razgled po mestu. V Medžugorju delujeta moška in ženska komuna za tiste, ki so kakorkoli zabredli v življenju. Tokrat smo obiskali žensko komuno in prisluhnili dvema mladima damama, ki sta govorili o svojih težkih izkušnjah in rešitvi.

Zopet je sledila večerna maša in po maši druženje v hotelu. Naslednje jutro smo se poslovili od vsakoletnih gostiteljev in si že rezervirali termin za naslednje leto.

Na poti domov smo se ustavili v t. i. hrvaškem Lurdu – Vepric pri kraju Makarska. Ime nosi po podobnosti z izvirnim Lurdom v Franciji. Tudi tam smo darovali sveto mašo.

Romanje v Medžugorje, čeprav gremo nekateri tja vsako leto, je vedno enkratno, neponovljivo. Tako mene osebno kot tudi mnoge druge tam nagovarja molitveno vzdušje, poseben mir, Marijina bližina in pa »katoliškost« Cerkve. Tam se srečujemo katoličani iz vseh koncev sveta, verujemo v istega Boga – Kristusa in prihajamo k naši skupni materi Mariji. Čeprav ne govorimo istega jezika, čeprav smo iz različnih kultur, okolij, navad, pa smo tam vsi v Božjem in Marijinem zavetju. In v tem je nekaj predokusa tega, kar upamo in verujemo, da nas čaka v večnosti.

Simon Virant

DOLINA MALTATAL

Dolina padajoče vode

Že nekaj let vnukom ne kupujem daril za rojstne dneve, ampak jih peljem nekam, kjer je lepo in zanimivo. Navada, prevzeta od starih starših, ki so me pri osmih letih vzeli s seboj na romanje na Trsat. Izlet je bilo darilo naši najstnici in res me je skrbelo, če nisem brcnila v temo. Nisem. Najstniki so posebna populacija s posebnimi zanimanji in razumevanjem lepega.

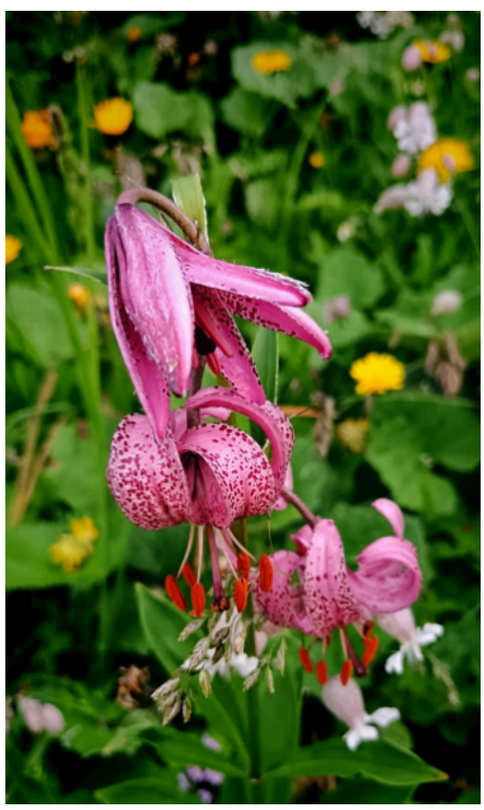

Osojsko jezero

Maltatal je dolina reke Malte, bolj znana kot dolina slapov in čudovitih razgledov. Nahaja se v pogorju Visokih Tur v srednjevzhodnih Alpah na Avstrijskem Koroškem. Zgornji del doline se konča pri jezu Kolnbrein, od koder so impresivni pogledi na gorsko verigo Ankogel. Slapovi so najbolj vodnati v času taljena snega, zato dolino imenujejo tudi Dolina padajočih voda.

Zanimivosti doline so številni slapovi in jez, ki je dolg kar 626 m in visok 200 m. Ima obliko konjske podkve; nekaj zaradi same razporeditve pritiska in teže vode kot na ravni površini, nekaj zaradi »vraževernosti«, ker je podkev simbol sreče. Po jezu je speljana sprehajalna pot Skaywalk. Še posebej adrenalinski je spust po stopnicah na balkon iz pleksi stekla, kjer je kar malo strašljivo videti samo zrak pod nogami in globoko v dolini reko. Jez so gradili med letoma 1971 in 1979 in je največji v osrednjem delu Evrope.

Današnja cesta Hochhalm Strasse je speljana po nekdanji gradbeni trasi, ki so jo uporabljali pri gradnji jezu. Vzpne se na 1900 m in je z neštetimi ovinki, kamnitimi tuneli in vrtoglavimi spusti pravi raj za motoriste. Dolga je 14 km in izjemno atraktivna.

Turška lilija

Berghotel Malta z restavracijo Panorama se prav tako nahaja v neposredni bližini jezu. Razgledi s terase na jez in akumulacijsko jezero so neverjetni. V njem je tudi muzej, ki prikazuje samo gradnjo jezu. Stavba od daleč spominja na baterijski vložek, kar je zelo zanimivo in okolju primerno.

Najbolj me je presenetilo dejstvo, koliko rož je bilo na skoraj dveh tisočakih nad morjem. Turške lilije in travniške orhideje (te poznam iz okoliših travnikov) in še množica drugih.

PORSCHE MUSEUM GMUD

Leta 1948 so v Gmudu izdelali Porsche 356 No.1 Roadster, prvo vozilo z imenom Porsche. Ta mejnik v zgodovini avtomobilizma je pomembna zanimivost za obiskoval-

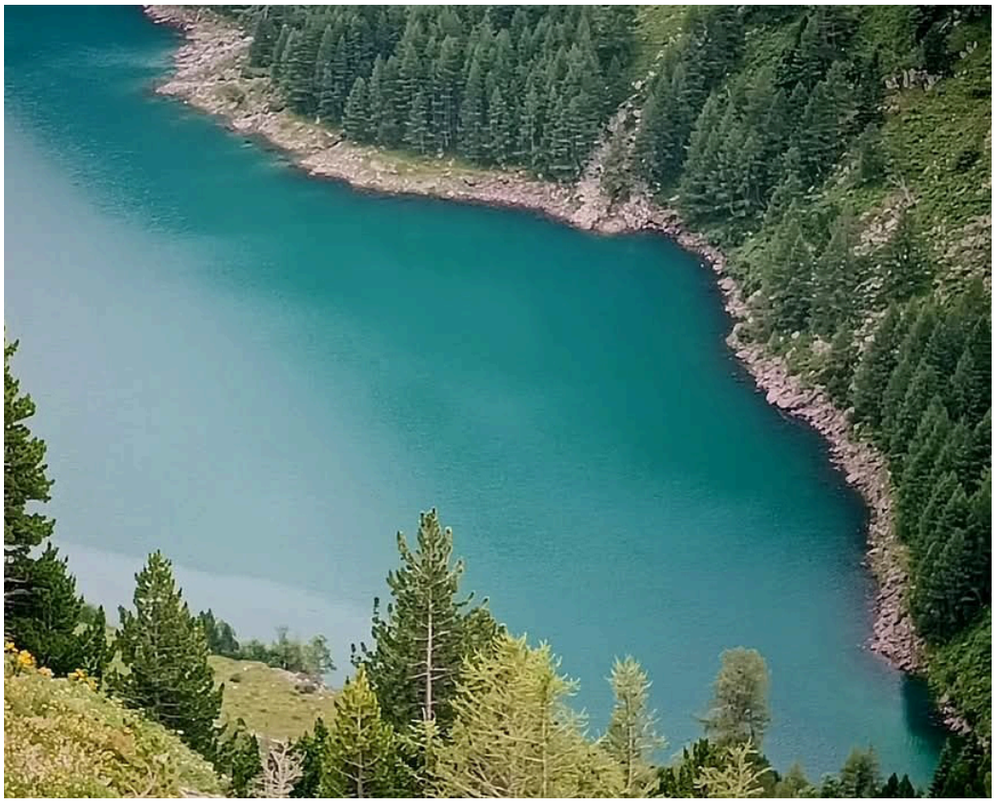
Muzej Porsche v Gmundu

ce, zlasti za tiste, ki jih navdušujejo klasični avtomobili. Porschejev muzej, ki ga je leta 1982 odprl Helmut Pfeifhofer, je v zasebni lasti in prikazuje eksponate iz zgodovine genialnega inženirja in oblikovalca Porscheja. V obsežni zbirke je 40 eksponatov, ki so bili zasnovani in izdelani v Gmudu. Posebna je še zbirka rally in dirkalnih avtomobilov.

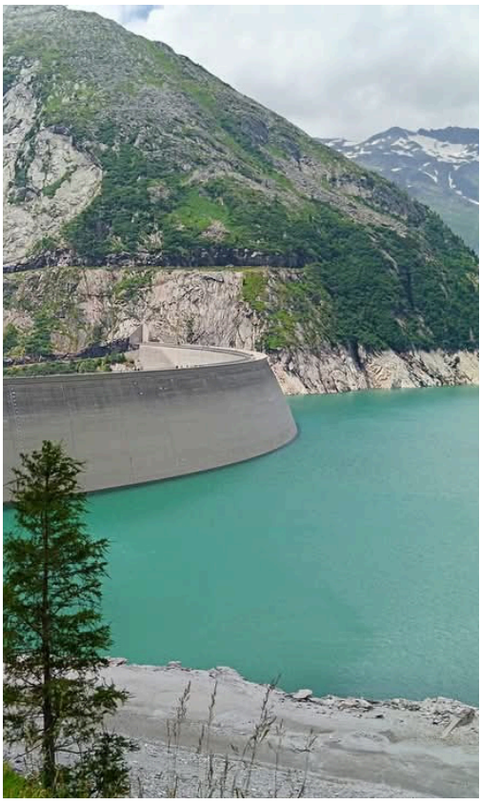
ZA ZAKLJUČEK:

Zanimivo doživetje za našo najstnico in presenečenje zame. Dovolj blizu za enodnevni izlet, ki smo ga zaključili tudi v »bajkerskem raju« ob jezeru Faaker See.

Nada Lomovšek

Dolina reke Malte

Kölnbreinsperre

ZNAMKA ZELENI KRAS

Zgodba narave, kraškega sveta in trajnosti

Zeleni kras ni le ime znamke geografskega območja – je odraz srca pokrajine, ki združuje šest občin: Bloke, Cerknico, Ilirsko Bistrico, Loško dolino, Pivko in Postojno. Ime odslikava bistvo regije, ki jo zaznamujeta dve izjemni značilnosti: zelenost in kras.

Prva je zelenost v najširšem pomenu – to je območje neokrnjene, prvinske narave, ki je čarobna in edinstvena. Gozdovi pokrivajo kar 74 odstotkov regije – več kot polovica površin je del Nature 2000. Tudi kraška planota Bloke kot del Regijskega naravnega parka Snežnik se poleg bogate kulturne dediščine odlikuje z neokrnjeno naravo, kjer se izmenjujejo gozdovi in prostrani travniki s slikovitimi okljuki Bloščice. Krajinski park Pivška presihajoča jezera je vključen tudi v UNESCO Biosferno območje Kras in porečje Reke. Regija se ponaša z izjemno biotsko raznolikostjo ter naravnimi biseri svetovnega pomena – od presihajočih jezer in bukovih gozdov do treh velikih zveri: medveda, volka in risa.

Zeleni kras pa ni le ime – je tudi zaveza. Znamka podpira trajnostni razvoj, ohranjanje zdravega okolja ter spoštovanje naravne in kulturne dediščine.

Druga skupna značilnost regije je kras. Pod njegovim površjem se skriva največji labirint kraških jam v Sloveniji – mnoge med njimi so svetovno znane in obiskane. Preplet površja in podzemlja ustvarja edinstven kraški svet, ki navdušuje tako raziskovalce kot obiskovalce.

Logotip znamke Zeleni kras – preplet črk v zelenih odtenkih gozda in simbol lista – izraža povezanost med podzemnim in nadzemnim svetom ter naravno bogastvo regije.

Znamka se uporablja za promocijo in trženje izdelkov ter storitev, ki nastajajo na območju Primorsko-Notranjske regije. Nosilcem zagotavlja prepoznavnost, pečat kakovosti in povezanost z okoljem.

Logotip znamke Zeleni kras – preplet črk v zelenih odtenkih gozda in simbol lista – izraža povezanost med podzemnim in nadzemnim svetom ter naravno bogastvo regije.

Kdo lahko uporablja znamko Zeleni kras?
Pravico do uporabe lahko pridobijo:

- javne ustanove in nevladne organizacije s tega območja,
- podjetja in posamezniki, ki delujejo na območju regije,
- podjetja od drugod, ki svojo dejavnost opravljajo v regiji,
- ter kmetije in čebelarji, ki tukaj opravljajo osnovno ali dopolnilno dejavnost.

Če želite svoj izdelek ali storitev povezati z Zelenim krasom in s tem izboljšati prepoznavnost, pridobite pravico do uporabe znamke!

Več informacij: www.rra-zk.si/zeleni-kras/znamka-zeleni-kras/pridobitev-pravice-do-uporabe-znamke
Morana Polovič, RRA Zeleni kras
E: morana@rra-zk.si
T: +386 5 72 12 243

DOŽIVITE ZGODBE ZELENEGA KRASA – S POPUSTOM

V okviru ponudbe Zgodbe Zelenega krasa lahko obiščete sedem izbranih turističnih točk, ki združujejo bogato naravno in kulturno dediščino Zelenega krasa – z 10-odstotnim popustom na vstopnino.

Ponudba vključuje:

- Ekomuzej Pivških presihajočih jezer, ki razkriva čudež naravnega ritma vode in kraškega sveta,
- Center o velikih zvereh DINA Pivka, kjer se boste od blizu spoznali z življenjem volkov, risov in medvedov,
- Park vojaške zgodovine Pivka – največji muzejski kompleks v Sloveniji,
- Notranjski muzej Postojna, zakladnico skrivnosti podzemlja,
- Center za obiskovalce Cerkniško jezero, kjer voda piše edinstveno zgodbo, Grad Prem, eden izmed najstarejših gradov ter
- Kobilarno Lipica, zibelko lipicanskih konj in edinstveno kulturno dediščino.

Vsako doživetje traja od dve do štiri ure, obisk pa je primeren v vseh letnih časih.

Kupone prejmete na vseh naštetih lokacijah in pri ponudnikih.

Za več informacij obiščite spletno stran www.zelenikras.si ali aplikacijo visit.zelenikras.si.

Morana Polovič

RRA ZELENI KRAS

Reševanje energetske in prevozne revščine

Lokalno povezovanje lahko pomaga reševati energetsko in prevozno revščino.

Postojna, 7. maj 2025 – Okoljska organizacija Focus in Regionalna razvojna agencija Zeleni kras sta v sredo, 7. maja 2025, v Postojni organizirali regijsko srečanje ključnih deležnikov, ki imajo pomembno vlogo pri naslavljanju energetske in prevozne revščine na lokalni ravni. Pozornost je bila namenjena dobrim praksam sodelovanja med lokalnimi akterji, kot so zdravstvene ustanove, centri za socialno delo, ponudniki prevozov na klic, regijski center mobilnosti, energetski svetovalci in koordinatorji. Organizatorji so odprli prostor tudi za probleme, s katerimi se srečujejo, ter udeležence spodbudili k razmisleku o rešitvah za boljše sodelovanje v prihodnosti.

Natalija Vrhunc iz Regionalne razvojne agencije Zeleni kras je v uvodnem pozdravu izpostavila: *"Primorsko-Notranjska regija ima najnižjo gostoto poselitve v Sloveniji (36,7 prebivalcev na km2, kar je 35 % slovenskega povprečja) in visok delež starega prebivalstva. Redka poseljenost in razpršenost v regiji zmanjšujeta ekonomičnost javnega potniškega prometa, ki ne zadostuje potrebam prebivalstva. Nezadosten dostop do JPP za bolj odročna poselitvena jedra pomeni tudi pomanjkljivo dostopnost do družbenih storitev. Vse to je povezano tudi s pomanjkljivo infrastrukturno podporo za vključevanje ranljivih skupin prebivalcev, kot so starejši, mladi in osebe, ki so gibalno oz. drugače ovirane. Zato je naslavljanje dostopnosti do storitev in enakovredne socialne vključenosti prebivalcev, z JPP in komplementarnimi ter alternativnimi oblikami prevoza, poleg vseh rednih nalog, fokusna usmeritev delovanja Regijskega centra mobilnosti Zeleni kras. V RRA Zeleni kras izvajamo tudi projekt ReRURAL, program EUKI, ki se osredotoča na zmanjševanje energetske revščine na podeželju, s katerim želimo preko ustanavljanja energetskih skupnosti okrepiti energetsko učinkovitost, povečati rabo obnovljivih virov energije in spodbuditi mlade, da ostanejo in soustvarjajo trajnostni razvoj svojih lokalnih skupnosti."*

Strožje okoljske politike, ki so ključne za razogljičenje prometa in energetike ter za spopadanje s podnebnimi spremembami, lahko negativno vplivajo na ranljive skupine prebivalstva. Ljudje z nizkimi dohodki in drugimi oblikami ranljivosti si morda ne bodo mogli privoščiti prehoda na okolju prijaznejše rešitve, zato obstaja tveganje, da bodo še bolj potisnjeni v energetsko ali prevozno revščino.

Katjuša Šavc iz okoljske organizacije Focus je poudarila: *"V Sloveniji energetsko revna gospodinjstva lahko pridobijo finančno pomoč Eko sklada za ukrepe, kot so zamenjava peči, izolacija sten, zamenjava oken in podobno. Težava pa je, da tisti, ki te ukrepe resnično potrebujejo, pogosto zanje niti ne vedo ali pa se ne znajdejo v postopku prijave za finančne spodbude. Tu lahko pomembno vlogo odigrajo centri za socialno delo (CSD). Primer dobre prakse je sodelovanje med CSD-ji in mrežo koordinatorjev Eko sklada, ki zagotavljajo podporo energetsko revnim gospodinjstvom pri izpolnjevanju projektne dokumentacije. Na koordinatorje se vse pogosteje obračajo tudi neformalna združenja, kot so gasilska društva in druge nevladne organizacije, ki zaznajo problem na terenu. Seveda pa se situacija od občine do občine razlikuje. V določenih občinah je namreč težje vzpostaviti sodelovanje s CSD-ji."*

Energetska in prevozna revščina se na prvi pogled zdita ločeni problematiki, a sta v določeni meri povezani. Zaradi omejenih kapacitet za blaženje obeh tipov revščin na lokalni ravni je povezovanje akterjev, ki so v neposrednem stiku s prebivalci, še kako smiselno. S sodelovanjem lahko dosežejo večje učinke.

Kontakt: natalija@rra-zk.si, katjusa@focus.si

Natalija Vrhunc, RRA Zeleni kras in Katjuša Šavc, Focus, društvo za sonaraven razvoj

SISTORY.SI

Spomin na žrtve druge svetovne vojne

Vabilo k dopolnjevanju zbirke žrtev 2. svetovne vojne

Druga svetovna vojna je Evropo globoko zaznamovala, življenje je izgubilo okoli 60 milijonov ljudi. Tudi Slovenija je utrpela hude izgube – umrlo je približno 6,7 % prebivalstva.

Čeprav so žrtve dolgo burile politične in zgodovinske razprave, potrebe po celovitem popisu ni bilo. Občinski organi, društva in posamezniki so sicer pripravljali sezname, a ti so zajemali le ožje skupine.

Inštitut za novejšo zgodovino je leta 1997 zagnal projekt popisa vseh smrtnih žrtev vojne in povojnega nasilja iz območja Slovenije. Nastala je zbirka z več kot 100.000 žrtvami, dostopna na portalu www.sistory.si/ww2.

Vsak zapis vsebuje osebne podatke in podatke o okoliščinah smrti. Čeprav so podatki zbrani iz številnih arhivov, matičnih knjig, časopisov in ustnih pričevanj, je identiteta posameznih žrtev različno popolno ugotovljena. Danes je objavljena celotna zbirka, kar omogoča celovitejši vpogled v usode posameznikov.

Novost portala je, da lahko uporabniki sami dopolnjujejo zbirko – dodajajo informacije, dokumente, fotografije in zgodbe.

Kako je vojna zaznamovala posamezne skupnosti, ponazarja primer občine Bloke.

Občina Bloke je v 2. svetovni vojni in neposredno po njej utrpela hude izgube. V zbirki je trenutno zabeleženih 488 žrtev, med katerimi je 456 moških in 32 žensk. Med žrtvami je bilo 127 civilistov, preostali pa so pripadali različnim vojaškim in paravojaškim enotam. →

Prikaz števila žrtev v občini Bloke med letoma 1940 in 1946.
Graf pripravila Tamara Logar. Vir podatkov: www.sistory.si/ww2.

KNJIŽNICA JOŽETA UDOVIČA CERKNICA

Trajnostno v knjižnico po nagrado!

Z 2. junijem se je začela regijska kampanja TRAJNOSTNO V KNJIŽNICO PO NAGRADO! Vabljeni, da čez poletje in do konca oktobra pridete v knjižnico na trajnostni način – PEŠ, S KOLESOM ALI JAVNIM PREVOZOM – oz. kakorkoli razen z avtom.

Tako se boste pridružili kampanji, ki opozarja na to, da se premalo gibamo in da krajše razdalje lahko opravimo tudi brez avtomobila.

Pri tem naredimo nekaj za svoje dobro počutje in zdravje, se bolj povežemo s krajem in ljudmi in nekaj malega tudi za čisto okolje.

V resnici je iti s peš ali kolesom ali skirojem, rolerji, rolko ali poganjalčkom bolj zabavno kot potovati z avtom. Vsak obisk knjižnice postane malo doživetje, saj opazimo mnogo lepih stvari, mimo katerih sicer odbrzimo z avtom. Pa še koga lahko srečamo. 😊 Najlepši pa je občutek vetra v laseh in toplega sončka na koži.

Lahko pa si prislužite tudi nagrado, saj vam vsak oddani kartonček s 5 nalepkami omogoča sodelovanje v nagradni igri. V vsaki knjižnici bodo izžrebane 3 glavne nagrade, ki ponujajo doživetje z obiskom enega od naših regijskih muzejev, posvečenih naravni dediščini, in več manjših praktičnih nagrad.

Vašo knjižničarko prosite za nalepko in zbirni kartonček ter SODELUJTE V NAGRADNEM ŽREBU.

Organizator: Regijski center mobilnosti Zeleni kras s podporo: Notranjskega regijskega parka, Ekomuzeja Pivških presihajočih jezer, Muzeja Jezerski hram in vseh regijskih knjižnic s podružnicami: Knjižnice Jožeta Udoviča Cerknica, Knjižnice Makse Samsa Ilirska Bistrica ter Mestne knjižnice Postojna.

// Natalija Vrhunc

→ Največ žrtev iz občine Bloke je bilo evidentiranih v letu 1945, ko se je nasilje ob koncu vojne in neposredno po njej močno stopnjevalo. Ti podatki jasno kažejo, kako globoko je vojna zaznamovala tudi lokalno skupnost.

Zbirka ni le zgodovinski vir – je poklon vsem, ki so v vojni izgubili življenje. Vabljeni, da obiščete spletno stran, poiščete podatke o svojcih in prispevate k ohranjanju spomina.

Tamara Logar

UV INDEKS

napoved jakosti UV sevanja, ki bo doseglo površje Zemlje

JE MEDNARODNO SPREJETA MERA ZA MOČ UV SONČNEGA SEVANJA

Nanj vplivajo stopnja oblačnosti, zemljepisna lega, nadmorska višina, letni čas in debelina zaščitne ozonske plasti.

Spreminja se tudi tekom dneva.

DNEVNI POTEK UV INDEKSA

Vrh doseže okoli sončnega poldneva, zmanjša se pozno popoldne in zgodaj zjutraj.

V Sloveniji so v nižinah od 2. dekade maja do 1. dekade avgusta vrednosti UV indeksa ≥3 od 10. ure do 17. ure.

SPREMLJAJMO DNEVNO NAPOVED IN POTEK UV INDEKSA

Spletna stran ARSO:

ZAŠČITIMO SE STOPNJI UV SEVANJA PRIMERNO

UV INDEKS	1 2	3 4 5	6 7	8 9 10	11 +
STOPNJA UV SEVANJA	NIZKA	ZMERNA	VISOKA	ZELO VISOKA	EKSTREMNA
ZAŠČITA PRED UV SEVANJEM	ZAŠČITA NI POTREBNA: Pri dolgotrajnem izpostavljanju uporabi: sončna očala, kremo za zaščito pred soncem.	ZAŠČITA JE POTREBNA: V opoldanskih urah poišči senco. Uporabi: zaščitna oblačila, pokrivalo, sončna očala, kremo za zaščito pred soncem.		ZAŠČITA JE NUJNA: V opoldanskih urah se izogibaj bivanju na prostem! Zagotovo poišči senco! Uporabi: zaščitna oblačila, pokrivalo, sončna očala, kremo za zaščito pred soncem.	

UV INDEKS JE POKAZATELJ MOŽNOSTI POŠKODBE KOŽE IN OČI Z UV SONČNIM SEVANJEM. VIŠJI KOT JE, VEČJA JE MOŽNOST POŠKODBE IN MANJ ČASA JE POTREBNO ZANJO. POSKRBIMO ZA USTREZNO ZAŠČITO.

Več o UV sevanju in zdravju:

Nosilci programa Varno s soncem: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Združenje slovenskih dermatovenerologov in Društvo za boj proti raku Celje.

KAKO SE ZAŠČITIMO PRED UV SEVANJEM?

Prekomerno izpostavljanje UV sevanju povzroča škodljive učinke na kožo in oči. S samozaščitnim ravnanjem lahko njihov pojav učinkovito zmanjšamo ali preprečimo.

KAKO?

V ČASU NAJVEČJE MOČI SONCA

Omejimo izpostavljanje

Umaknemo se v senco. Najbolje smo zaščiteni v zgradbi.

če to ni možno

Ustvarimo si lastno senco

Fizično zaščito pred soncem ustvarimo z:

in

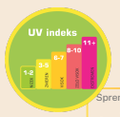
Uporabimo dodatno zaščito

Nezaščitene dele telesa zaščitimo s pripravki za zaščito pred soncem.

SPLOŠNA PRIPOROČILA

Omejimo izpostavljanje soncu v času njegove največje moči.

Spremljajmo napovedi UV indeksa. Če je UV indeks ≥3 se zaščitimo, stopnji UV sevanja primerno.

Umaknimo se v senco ali naredimo senco.

Zaščitimo se z oblačili in pokrivalom.

Uporabljajmo sončna očala.

Ne uporabljajmo solarija.

V Sloveniji so v nižinah od 2. dekade maja do 1. dekade avgusta vrednosti UV indeksa ≥3 od 10. ure do 17. ure.

Kot dodatno zaščito uporabimo pripravke za zaščito pred soncem (npr. kreme, losjone). Ne uporabljamo jih za podaljševanje časa preživetega na soncu!

REDNO IZVAJANJE UKREPOV ZA ZAŠČITO PRED UV SEVANJEM NAJ POSTANE DEL NAŠEGA VSAKDANA. STARŠI, VZGOJITELJI IN UČITELJI BODIMO ZGLED OTROKOM.

Več o UV sevanju in zdravju:

Nosilci programa Varno s soncem: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Združenje slovenskih dermatovenerologov in Društvo za boj proti raku Celje.

KOŽNI RAK

OCENA SVETOVNE ZDRAVSTVENE ORGANIZACIJE 2020

> 1.5 mio NOVIH PRIMEROV

> 120.000 UMRLIH

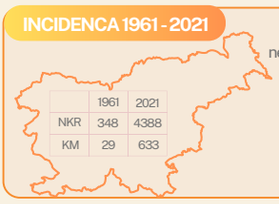
POGOSTOST MED VSEMI VRSTAMI RAKA 2017 - 2021

NEMELANOMSKI KOŽNI RAK 1. MESTO

KOŽNI MELANOM 6. MESTO

INCIDENCA 1961 - 2021

	1961	2021
NKR	348	4388
KM	29	633

Strmo naraščanje novih primerov nemelanomskega kožnega raka (NKR) in kožnega melanoma (KM).

DEJSTVA

IZPOSTAVLJANJE UV sevanju je glavni dejavnik tveganja za razvoj kožnega raka.

UV SEVANJE SOLARIJEV ima enake škodljive vplive na zdravje kot SONČNO UV SEVANJE.

CELOTNE ŽIVLJENJSKE IZPOSTAVLJENOSTI SONCU dosežemo do 18. leta.

OPEKLINE V OTROŠTVU so dokazano dejavnik tveganja za pojav melanoma v kasnejših letih.

ZATO OSVEŠČAJMO OTROKE, MLADOSTNIKE IN NJIHOVE STARŠE O POMENU ZAŠČITE PRED SONCEM.

Več o UV sevanju in zdravju:

Nosilci programa Varno s soncem: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Združenje slovenskih dermatovenerologov in Društvo za boj proti raku Celje.

SONCE IN ZDRAVJE

KORISTNI UČINKI SONCA

Nastanek vitamina D

Dobro počutje

Svetloba

Toplota

ŠKODLJIVI UČINKI UV SEVANJA pri prekomerni izpostavljenosti

KOŽA

Akutni učinki

Opekline

Kronični učinki

Kožni rak, fotostaranje kože

Zdrave porjavelosti ni! Zagorela polt je znak, da se koža ščiti pred nadaljnjo poškodbo z UV sevanjem.

OČI

Akutni učinki

Opekline vek, vnetje očesne veznice in roženice, snežna slepota.

Kronični učinki

Siva mrena (katarakta), rak (veke, veznice, šarenice, mrežnice...).

Z IZVAJANJEM SAMOZAŠČITNIH UKREPOV LAHKO POJAV ŠKODLJIVIH UČINKOV UV SEVANJA ZMANJŠAMO ALI CELO PREPREČIMO.

Več o UV sevanju in zdravju:

Nosilci programa Varno s soncem: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Združenje slovenskih dermatovenerologov in Društvo za boj proti raku Celje.

ZAHVALA

Ni te na vrtu, ne v hiši,
nič več glas se tvoj ne sliši,
če lučko na grobo upihnil bo veter,
v naših srcih ne bo nikoli.

Alojzij Modic

15. 2. 1956 + 7. 2. 2025

Hvala vsem za izrečeno sožalje. Hvala dr. Olgi Doles, PGD Velike Bloke in vsem, ki ste ga pospremili na zadnji poti.

ZAHVALA

Zdaj se spočij, izmučeno srce,
zdaj se spočijte zdelane roke.
Zaprte so utrujene oči,
le moja drobna lučka še brli.
(S. Makarovič)

V 90. letu je svojo pot sklenila naša draga mama in prababica

Ana Hitij

20. 7. 1935–4. 4. 2025

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja. Hvala vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob slovesu

Maksimiljan Ivančič

1934–2025

Zahvaljujemo se vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Hvala za izrečeno sožalje, darovano cvetje in sveče.

Hvala

Vsi njegovi

ZAHVALA

Čudno, kako prazen
je svet,
ko umre en sam človek.

Po težki bolezni se je od nas poslovil dragi mož, oče in dedi

Jože Zalar

z Gradiškega (1949–2025),
nazadnje stanujoč v Cerknici.

Hvala, da si bil z nami, da si delil življenje z nami, da si nam bil vedno v oporo, hvala za vse. Počivaj v miru!

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje. Zahvala tudi gospodu župniku za lepo opravljeno bogoslužje pri Sv. Trojici, Komunalnemu podjetju Ribnica ter pevcem.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Prišla bo pomlad, na delo vabila,
ne bo te zbudila.
Z menoj bo jokala,
z menoj šepetala bo tvoje ime.

Ob smrti naše drage mame, sestre, babice in prababice

Marije Knavs

(1930–2025)

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste jo imeli radi in se poslovili od nje. Hvala vsem za izrečeno sožalje, podarjene sveče, rože in darove svete maše.

Posebna zahvala g. Lojzetu Maziju za sočutne besede slovesa. Hvala vsem za vso srčno podporo.

Vsi njeni

ZAHVALA

Kogar imaš rad, nikoli ne umre.
Le daleč, daleč je.

Ob smrti mame

Marije Verene Namre

(Petrasove iz Nove vasi)
19. 11. 1940 –19. 3. 2025

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, teti Ivici, sosedom in znancem za izrečeno sožalje, za podarjene sveče in svete maše. Zahvala tudi zaposlenim v DEOS Cerknica, kjer je živela zadnja leta, hvala dr. Darinki Klančar.

Hvala tudi domačemu župniku gospodu Simonu Virantu za spravo z Bogom in molitve ter Simonu Onušiču za pogreb, pevcem ter pogrebnemu zavodu Komunala Ribnica.

Sin Jože

ZAHVALA

Ob smrti mame, babice in prababice

Marije Matko

(1936–2025)

se zahvaljujemo za izrečeno sožalje, darovane sveče in svete maše.

Hvala dr. Olgi Doles in patronažni medicinski sestri Megi Vesel za pomoč v zadnjih dneh.

Hvala vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, in gospodu Simonu Virantu za lep obred.

Vsi njeni

ZAHVALA

Zahvala ob smrti

Olge Drobnič

Hudi Vrh 2
1936–2025

Zahvaljujemo se vsem, ki ste se poslovili od nje, posebej gospodu župniku Simonu Virantu in duhovnemu pomočniku Simonu Onušiču za lep poslovilni obred. Zahvala tudi zdravstvenemu osebju.

Vsi njeni

KRIŽANKA

AVTOR: MARKO DREŠČEK	KRAJŠE LITE-RARNO DELO	NAŠ NEKD. ALPSKI SMUČAR	REKA V SREDNJI AZIJI	VALENTIN STANIČ	FRANC NOVAK / ISLAMSKI PESNIK			JUDOV-SKA MESTNA ČETRT	ROMAN HANSA HABEJA	LETA-LIŠČE PRI TRSTU	ANTON VODNIK	RT NA VZHODU ŠPANIJE	SPECIA-LIST ZA NOVO-TVORBE	INDIJAN. PLEME V SEVERNI AMERIKI	OZKA REČNA DOLINA
UŽIVANJE PRIVI-LEGIJEV															
UČINKO-VANJE VETRA NA ZEMELJ. POVRŠJE															
SMUČI (MEDNA-RODNO)				FRANC. PISATELJ (ANDRE) / BRATOV SIN							EDEN OD ČUTOV / FR. IZD. KLA-VIRJEV				
JUNAŠKA PRIPO-VEDNA PESNITEV			ŽENSKE NOGA-VICE IZ NAJLONA / SUKANEC									VPREŽNI DROG PRI VOZU			
HELENIN MOŽ V GRŠKI MITO-LOGIJI								ZRAK (LATIN.) / KATEGO-RIJA V BOKSU				RIMSKI PAPEŽ / AVSTRAL. MEDVE-DEK			
PRVA POMOČ: BRETON, SKETA, ERARD	PREME-TENEC / IZBRANO BRANJE				BIVA-LIŠČE UMRLIH / POLICA V SKALOVJU				MAJHNA NASELBI-NA PRAVO-SLAVNIH MENIHOV	MESTO NA JUGOZAH. HONŠUJA / IGRA S KARTAMI				ANTIČNO IME DA-NAŠNJE LJUB-LJANE	PLAN-TAŽA
SVINČNIK ZA LIČENJE							ŽENSKI SPOLNI HORMON / MAŠNA SRAJCA								
TINE OREL			SKUPINA JEZDECEV / AVSTRIJ. TISKOVNA AGENCIJA										MAJDA ARH / LIKOVNA UMET-NOST		
IGRALKA KRAJNC BAGOLA				BANČNO OKENCE / ELEMENT							DRŽAVA V JV. AZIJI / NACE SIMONČIČ				
MALI ANGLEŠKI HRT						OBRAT ZA PRI-PRAVO BETONA									
PRIPRAVA ZA BOLJŠI VID						DESNI PRITOK KURE V AZER-BAJDŽANU						UŽITNI DEL RASTLINE			

BŠD LISEC VELIKE BLOKE

Prvomajski pohod

V četrtek, 1. maja, dan po velikem kresovanju, smo se nadebudni pohodniki podali na tradicionalni prvomajski pohod na Slivnico. Letos smo se zbrali v lepem številu, podkrepljeni pa smo bili z mladimi iz okoliških vasi, ki mejijo na Bloke.

Skupinska slika in hitro na pot, da morda v lovski koči ne zmanjka golaža!

Zjutraj smo startali z igrišča v Velikih Blokah ter svojo pot nadaljevali skozi vas. Pri Napoleonovem mostu smo pobrali še nekaj »štoparjev« in izkoristili trenutek za skupinsko fotografijo.

Pot, ki jo dodobra poznajo le »pravi mački«, nas je vodila skozi bloško bližnjico po slivniških gozdovih. Sledil je ustaljen postanek na jasi pred priključitvijo na slivniško cesto. Po kratkem okrepčilu smo s hitrim korakom nadaljevali pot, da morda v lovski koči ne zmanjka golaža. Z dobro voljo in razigranim tempom smo dosegli vrh Slivnice, kjer se je že zbirala množica pohodnikov. Pri lovski koči pa ni manjkalo niti jedače niti pijače niti pristnega prvomajskega vzdušja.

Naj se ta tradicija ohrani še dolgo in nas vsako leto znova poveže na poti proti Slivnici.

BŠD Lisec Velike Bloke

DEVETOŠOLCI PRI ŽUPANU

Županova petica

Priznanja so prejeli Vid Modic, Leo Samida, Domen Primožič in Lars Veenvliet.

Ob zaključku osnovne šole je župan tudi letos sprejel učence devetega razreda, ki so se odlikovali s svojim delom. Podelil je štiri zlate petice. To so priznanja, ki jih prejmejo učenci, ki so imeli v vseh letih šolanja povprečje ocen najmanj 4,5. Letos so to priznanje prejeli Vid Modic, Leo Samida, Domen Primožič in Lars Veenvliet.

Od leve: župan Jože Doles, Domen Primožič, Zoja Kraševec, Ajda Milavec, Vid Modic, Lars Veenvliet, Krištof Ponikvar, Leo Samida ter razredničarka Jerneja Kovšca in ravnatelj Robert Grom.

Priznanja pa so prejeli tudi učenci, ki so imeli v devetem razredu povprečje ocen najmanj 4,5. Poleg že omenjenih uspešnih fantov so bili to še Zoja Kraševec, Ajda Milavec in Krištof Ponikvar.

Sprejema sta se udeležila še ravnatelj Robert Grom in razredničarka Jerneja Kovšca.

Osnovno šolo v Novi vasi je letos končalo 14 učencev. Svojo šolsko pot bodo nadaljevali v različnih krajih Slovenije – od Vipave do Velenja.

Čestitamo jim za vse uspehe v osnovni šoli, prav vsem pa želimo uspešno nadaljevanje šolske in življenjske poti.

J. K.//Špela Jerič

BLOŠKA HISTORIJA

Delovna doba

Politika je šele konec 19. stoletja, torej pred manj kot 150 leti, ugotovila, da mora država nekaj storiti za delavce v starosti. Nemški kancler – železni Otto von Bismarck, je določil, da morajo delovno aktivni prebivalci plačevati zavarovanje in tako varčevati za pokojnino. Ta sistem je bil uveden tudi v rajnki Avstro-Ogrski in posledično ga imamo danes v celi celinski Evropi in tudi pri nas. Pred 150 leti ljudje niso bili tako dolgoživi, kot smo danes in z upokojitveno starostjo 70 let je bilo do 'penzije' težko priti ali pa se je uživala kratko dobo. Danes je upokojevanje predmet neskončnih debat, izračunov, reform in usklajevanj. Nikoli dokončan sistem.

Ob razpadu bivše skupne države in spremembi sistema je močno poraslo število brezposelnih in nova država je stvar reševala tudi s predčasnimi upokojitvami. V delovno dobo se je pričelo šteti vse, kar je bilo moč, tudi služenje vojske, študij, otroci, razne benificirane dobe itd.

A glej zlomka, za nekatere tudi to ni bilo dovolj. Trgovski predstavniki Kovinoplastike Lož, ki so delali v bivših jugoslovanskih republikah, so se znašli v težkem položaju. Blokada trgovskih poti, vojne, ustanavljanje samostojnih držav in uvedba novih valut so njihovo delo praktično onemogočili. Stvari smo reševali tudi z njihovim upokojevanjem, če so le imeli vsaj minimalne pogoje. Poseben primer je bil predstavnik Zafir v Skopju. Ob ustanovitvi države Makedonije je bil sam zelo skeptičen, kako bo šlo. Če imaš za zahod Albanijo, res ne more biti prihodnost posebej svetla, je govoril. Nekako smo ugotovili, da kljub zadostni starosti delovnih let nikakor ni dovolj.

»Čakaj Zafir, kje pa si delal pred zaposlitvijo v Ložu, so se kakšni papirji izgubili, pri katerem podjetju si bil?« Zafir je malo mencal. »A sedaj me boste pa to spraševali. Kakšni papirji neki! Seveda sem delal in to od jutra do večera! Odpiral in zapiral sem gostilne.« Ali kot je on povedal v originalu: »Otvarao i zatvarao sam kafane!« To težko in po njegovem hvale vredno delo seveda ni bilo zabeleženo v nobeni delovni knjižici. Nekako smo se le dogovorili, odšel je v skromno penzijo. Ker pa je bila ta slovenska, je tudi s tem v Makedoniji kar shajal.

Častivrednega celodnevnega dela »otvaranja i zatvaranja kafan« se tudi pri nas še danes oprime marsikakšen garač.

Lojze Mazij // Ilustracija: Božidar Strman - Mišo

FOTOUTRINEK

Kresovanje v Velikih Blokah

Kot je sedaj že nekaj let navada, je tudi letos v Velikih Blokah na vaškem igrišču za prvega maja gorel kres v organizaciji Balinarskega športnega društva Lisec, PGD Velike Bloke in vaškega odbora Velike Bloke. Ob tej priložnosti smo se vaščani v velikem številu družili pozno v noč.

Matej Drobnič

ORATORIJ 2025 – SV. VID

Ne boj se, zasveti!

S približevanjem počitnic se ponovno vrača tudi poletni oratorij, kjer bomo animatorji skupaj z otroki zasvetili in spoznali mladega in igrivega, pa tudi dobrega in srčnega oratorijskega junaka. Program za mlade, ki ga že vsi dobro poznamo, bomo animatorji skupaj z otroki doživeli pri Svetem Vidu od 18. do 22. avgusta. Tam bomo peli, se igrali, zabavali, molili, gledali igrico in še veliko več. Lepo vabljeni k prijavi svojih otrok, vnukov in drugih! Ker je prijava letos tudi elektronska, ste lepo vabljeni, da kar poskenirate QR kodo, mi pa bomo papir prihranili za prelepe risbe.

Se vidimo!

Meta, Manca in Patrik, voditelji oratorija

POUČEVANJE
DIATONIČNE HARMONIKE

Učitelj in mentor:
GREGA KUZMA
HARMONIKAR ANSAMBLA TOMAŽA ROTA

Več kot 10 let izkušenj s poučevanjem.

Učenje na 5 prstni način igranja
po metodi mojstra Franca Miheliča.

Poučevanje poteka tudi na Blokah.

NAJ HARMONIKA ZVENI TUDI PRI VAS DOMA
VABLJENI K VPISU
051 803 555

MEGADOM
URESNIČI IDEJE CENEJE!

KUHINJE IN
BELA TEHNIKA
prvo nadstropje trgovine

BELA TEHNIKA
gorenje

PLAČILA NA OBROKE
leanpay
NLB Buy&Go
Diners Club INTERNATIONAL

SALON KUHINJ

NOVO!
NOVO!
NOVO!

LG
BELA TEHNIKA!
Brezplačna dostava do vrat!

TUDI PO NAROČILU!

PODSKRAJNIK 01/7050 705 trgovina.megadom.si

SODRAŽICA
27. - 29.
JUNIJ

pletilnica
OBČINA SODRAŽICA
www.td-sodrazica.si

PSOGLAVSKI DNEVI 2025

PSOGLAVSKA NOČ
petek, 27.06.

ŠANK ROCK
& Koral 45 Lightning & Pelhan

TRŽNI DAN
nedelja, 29.06.

PRIFARSKI MUZIKANTI

KVINTET DORI